

Betalingskortmarkedet **2010**

Juni 2010

Betalingskortmarkedet 2010

Juni 2010

Oplag 300

Konkurrencestyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 72 26 80 00
Fax: 33 32 61 44
e-mail: ks@ks.dk
www.ks.dk

On-line ISBN: 978-87-7029-368-6
ISBN: 978-87-7029-369-3

Layout og grafisk produktion: Kailow

Billedmateriale: Istock

Rapporten er udarbejdet af Konkurrencestyrelsen.

Indhold

Kapitel 1

Sammenfatning

7

1.1 Indledning og konklusioner

7

Kapitel 2

Brugen af betalingskort

13

2.1 Indledning og konklusioner

13

2.2 Udviklingen i brugen af betalingskort

14

2.3 Antallet af forretninger, der modtager betalingskort

16

2.4 Udviklingen i antallet af dansk udstedte betalingskort

17

2.5 Udviklingen i antallet af transaktioner med dankort

19

2.6 Udviklingen i omsætningen for dankort og Visa/dankort

21

2.7 Udviklingen i antallet af transaktioner for dansk udstedte internationale betalingskort

23

2.8 Udviklingen i omsætningen for dansk udstedte internationale betalingskort og Visa/dankort

24

Kapitel 3

Den nye dankortmodel

25

3.1 Indledning og konklusioner

25

3.2 Baggrund

26

3.3 Undersøgelsen af omkostningerne ved driften af dankortsystemet

27

3.4 Beregningen af det samlede abonnement for dankort

29

3.5 Beregningen af abonnementsatserne for de enkelte forretninger

31

3.6 Opkrævning af abonnement og efterregulering

32

Kapitel 4

Gebyrer på betalingskort

34

4.1 Indledning og konklusioner

34

4.2 Gebyrreguleringen i Danmark

35

4.3 Gebyrer for brug af dankort i den fysiske handel

38

4.4 Gebyr for brug af dankort i den ikke-fysiske handel

41

4.5 Gebyrer for brug af internationale betalingskort i Danmark

42

4.6 Definitionen på fysisk og ikke-fysisk handel

44

Kapitel 5	
Sikkerheden ved brug af dankort	52
5.1 Indledning og konklusioner	52
5.2 Brugen af chip i den fysiske handel	53
5.3 Misbrug med dankortet	56

Kapitel 6	
Lov om betalingstjenester	60
6.1 Indledning og konklusioner	60
6.2 Baggrund	61
6.3 Lovens anvendelsesområde	61
6.4 Begrænset anvendelse	63
6.5 Betalingsinstitutter	64
6.6 Oplysningskrav	65
6.7 Hæftelses- og ansvarsregler	66
6.8 Regler om tilbageførsel af penge	66
6.9 Gebyrer	67
6.10 Gennemførelsestid og valør	67
6.11 Klage- og dispensationsadgang	68

Kapitel 7	
Tendenser på betalingskortmarkedet	71
7.1 Indledning og konklusioner	71
7.2 Udvikling på betalingskortområdet	72
7.3 Mobilbetaling	74
7.4 Betalinger på internettet	76
7.5 Mikrobetaling	78

Kapitel 1

Sammenfatning

1.1 INDLEDNING OG KONKLUSIONER

Effektive og fleksible betalingsinstrumenter er vigtige for samfundsøkonomien, da de er med til at skabe gode betingelser for vækst og velstand. Betalingskort er nogle af de mest effektive betalingsinstrumenter, der findes. Det er derfor vigtigt, at der er gode rammevilkår for betalingskortmarkedet, og at forbrugerne har tillid til at bruge dem.

Brugen af betalingskort er meget udbredt i Danmark. Langt hovedparten af danskerne har et dankort, og mange har også et internationalt betalingskort. Det er store beløb, der hver dag omsættes for ved brug af betalingskort. Det er derfor vigtigt for såvel forbrugere som for samfundet, at betalingskortmarkedet er velfungerende og sikrer, at forbrugerne nemt, sikkert og effektivt kan betale for deres køb af varer og tjenesteydelser.

Konkurrencestyrelsen følger løbende udviklingen på betalingskortmarkedet. Generelt varetager styrelsen en del af tilsynet med betalingskortmarkedet. Hvert andet år skal Konkurrencestyrelsen ifølge betalingstjenestelovens § 98, stk. 9, udarbejde en rapport om forholdene på betalingskortmarkedet til økonomi- og erhvervsministeren, som skal videregives til Folketinget. Denne rapport er den tredje i denne række siden 2005.

Rapportens hovedkonklusioner er gengivet i boks 1.1:

Boks 1.1: Rapportens hovedkonklusioner

- **Dankortet er et af de mest anvendte betalingskort i EU.** 9 ud af 10 voksne danskere har et dankort. I 2008 foretog en EU-borger i gennemsnit 59 transaktioner med et betalingskort. Til sammenligning foretog en dansker i gennemsnit ca. 170 transaktioner med betalingskort, heraf var ca. 150 dankorttransaktioner. Det vurderes, at dankortet er et af de mest anvendte betalingskort i EU målt på antal transaktioner pr. indbygger i de enkelte EU-lande.

- **Ny abonnementsmodel øger forretningernes betaling for dankort.** Forretningernes betaling for at modtage dankort steg i 2010. Den nye model medfører, at forretninger med få årlige dankorttransaktioner kommer til at bære en mindre del af stigningen i det samlede abonnement, mens forretninger med mange årlige dankorttransaktioner kommer til at bære den største del af stigningen.
- **Dankortet er et af de billigste betalingskort i EU.** Selv om forretningernes betaling for at modtage dankort er steget, så er dankortet generelt et billigt debetkort for forretningerne i forhold til debetkort i andre EU-lande.
- **Dankortet fastholdes og videreudvikles.** Stigningen i den årlige abonnementsbetaling for at modtage dankort i den fysiske handel er med til at sikre, at dankortet også fremover vil blive udbudt på det danske betalingskortmarked. Samtidig har PBS i forbindelse med fusionen med norske BBS tilkendegivet, at fusionen er med til at sikre, at dankortet fastholdes og videreudvikles.
- **Udbredelsen af internationale betalingskort steg væsentligt.** I 2009 var der udstedt mellem 3 og 3,5 mio. internationale betalingskort i Danmark. Det er mere end en fordobling i forhold til 2004, hvor der var udstedt 1-1,5 mio. internationale betalingskort. Brugen af internationale betalingskort er ligeledes steget. I 2009 blev disse kort benyttet i gennemsnit 19 gange om året imod 11 gange i 2004.
- **Antallet af forretninger, der tager imod betalingskort, stiger.** Generelt modtager flere og flere forretninger betalingskort. Hovedparten af danske forretninger, ca. 90.000, tager i dag imod dankort, og ca. 40 pct. af disse forretninger tager i 2010 også imod et eller flere internationale betalingskort.
- **Brug af chip på dankortet har fjernet falske dankort.** Antallet af misbrugssager som følge af falske dankort er faldet siden 2004 og siden 1. halvår af 2008 har der ikke været nogen sager med falske dankort. I 2006 stod falske dankort for et tab på næsten 3 mio. kr.
- **Højere misbrug med dankort på internettet end i den fysiske handel.** Misbrug af dankort på internettet påvirkes ikke af, hvorvidt kortet er forsynet med chip. Der har i de seneste år været en stigning i antallet af misbrugssager med dankortbetalinger på internettet. Dog er tabet set i forhold til omsætningen faldet siden 2004.
- **EU-direktivet om betalingstjenester giver ens regler for betalingskort og øger forbrugerbeskyttelsen i EU.** De nye fælles regler skaber gennemsigtighed for forbrugerne og forventes at skabe større konkurrence, nye produkter og øget effektivitet.

Dankort er et af de mest anvendte betalingskort i EU

Der er i Danmark udstedt flere dankort end der er personer over 18 år. Der er ca. 4,2 mio. kort til 3,9 mio. danskere over 18 år. 9 ud af 10 voksne danskere har et dankort.

Ca. 90.000 forretninger mv. i den fysiske handel tager i dag imod dankort. Dermed tager langt hovedparten af den danske detailhandel imod dankort. I 2009 blev et dankort i gennemsnit brugt 214 gange og omsætningen med dankort udgjorde 274 mia. kr.

En dansker foretager i gennemsnit ca. 170 transaktioner med betalingskort pr. år, heraf er ca. 150 dankorttransaktioner. De øvrige EU-lande havde mellem 2 og 190 transaktioner i gennemsnit pr. indbygger. I gennemsnit foretog en EU-borger 59 transaktioner med et betalingskort i 2008. Det vurderes derfor, at dankortet er et af de mest anvendte betalingskort i EU målt på antal transaktioner pr. indbygger i de enkelte EU-lande.

Ny abonnementsmodel øger forretningers betaling for dankort

Den 1. januar 2010 blev der indført en ny model for beregning af det årlige dankortabonnement. Det blev samtidig dyrere for forretningerne i den fysiske handel at modtage dankort, idet PBS, med henvisning til dankortaftalen fra 2005, årligt vil kunne opkræve en samlet abonnementsbetaling, der svarer til halvdelen af omkostningerne ved driften af dankortsystemet. Siden 2005 har PBS kun opkrævet, hvad der svarer til mindre end ¼ af omkostningerne.

Da det er væsentligt for forbrugerne, at dankortet fortsat har en stor udbredelse over hele landet og ikke bliver valgt fra af de små forretninger på grund af stigningen i det årlige abonnement, er den nye abonnementsmodel udformet, så der tages hensyn til disse forretninger. Forretninger med få transaktioner kommer til at bære en mindre del af stigningen i det samlede abonnement, mens det bliver forretningerne med mange årlige dankorttransaktioner, der kommer til at bære den største del af stigningen.

Dankortet er et af de billigste betalingskort i EU

Selv om forretningernes omkostninger ved brug af dankort i den fysiske handel er steget med 61 pct. fra 2009 til 2010, er dankortet stadig et af de billigste betalingskort i EU. Oplysninger om gebyr for at modtage debetkort i en række europæiske lande viser, at dankortet er et af de billigste debetkort i EU.

Det er også blevet billigere for forretningerne at modtage dankort på internettet. Gebyret er sat ned fra 1,95 kr. plus 0,1 pct. af transaktionsbeløbet til 1,45 kr. plus 0,1 pct. af transaktionsbeløbet. Derudover er der indført lavere gebyrer for beløb under 100 kr. PBS indførte i 2008 en differentiering af gebyrerne for internetbeta-

linger under 100 kr. Gebyret for at modtage transaktioner på under 50 kr. blev sat ned fra 1,45 kr. plus 0,1 pct. af købsbeløbet til 0,70 kr. pr. transaktion, og gebyret for at modtage transaktioner på mellem 50 og 100 kr. sat ned fra 1,45 kr. plus 0,1 pct. af købsbeløbet til 1,10 kr. pr. transaktion. Formålet var at øge antallet af transaktioner med lave købsbeløb, fx køb af musik, bøger og film.

Dankortet fastholdes og videreudvikles

Som følge af dankortaftalen fra 2005 mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre fik PBS en mulighed for fra 2010 at opkræve en årlig abonnementsbetaling af forretninger, der modtager dankort i den fysiske handel, der samlet set dækker halvdelen af omkostningerne ved driften af dankortsystemet.

Med dankortaftalen blev der fra 2005 fastsat et maksimum for den samlede abonnementsbetaling, som PBS årligt kunne opkræve af forretninger. I 2009 svarede den samlede abonnementsbetaling til ca. 25 pct. af PBS' omkostninger ved driften af dankortsystemet. Fra 2010 fik PBS ret til årligt at opkræve et samlet abonnement, der svarer til halvdelen af omkostningerne ved driften af systemet.

Stigningen i den årlige abonnementsbetaling for at modtage dankort i den fysiske handel giver PBS en bedre mulighed for at videreudvikle dankortet med hensyn til dets anvendelsesmuligheder og sikkerhed. PBS har endvidere i forbindelse med fusionen med det norske BBS (Bankenes BetalingsSentral) tilkendegivet, at PBS også fremover vil være med til at sikre, *"at der eksisterer en effektiv infrastruktur for betalinger i Danmark. PBS vil således medvirke til at sikre, at der fastholdes og videreudvikles på dankortet under hensyntagen til rammevilkårene."*

Udbredelsen af internationale betalingskort steg væsentligt

I 2009 var der udstedt mellem 3 og 3,5 mio. internationale betalingskort i Danmark. Det er mere end en fordobling i forhold til 2004, hvor der var udstedt 1-1,5 mio. internationale betalingskort. Samtidig er brugen af internationale betalingskort steget fra 10-20 mio. til 55-65 mio. transaktioner. I 2009 blev disse kort benyttet i gennemsnit 19 gange om året imod 11 gange i 2004. Også omsætningen er steget fra 3-13 mia. kr. i 2004 til mellem 15-25 mia. kr. i 2009.

De internationale betalingskort bruges langt fra så ofte som dankort. Antal transaktioner og omsætningen på de internationale betalingskort udgør i dag under 10 pct. af henholdsvis antal transaktioner og omsætning med dankort.

En årsag til, at de internationale betalingskort ikke er så udbredt som dankortet, er, at det indtil 2005 ikke var forbundet med gebyr for forretningerne at tage imod dankort. Derimod betalte forretninger også før 2005 et gebyr for at tage imod de

internationale betalingskort. Det medførte, at mange danske forretninger frem til 2005 valgte ikke at tage imod internationale betalingskort.

Fra 2005 har forretningerne skulle betale et årligt abonnement for at modtage dankort. Samtidig begyndte bankerne i højere grad at udbyde internationale betalingskort, og flere banker udbyder de internationale betalingskort gratis til forbrugerne. Det har øget efterspørgslen efter danske forretninger, der tager imod internationale betalingskort og har været medvirkende til, at flere danske forretninger i dag tager imod internationale betalingskort.

Antallet af forretninger, der tager imod betalingskort stiger

Generelt modtager flere og flere forretninger betalingskort. Der er siden 2005 sket en stigning i antallet af forretninger, der modtager internationale betalingskort. Samtidig er flere forretninger begyndt at tage imod flere forskellige internationale betalingskort. Der er dog stadig væsentligt færre forretninger, som tager imod internationale betalingskort end imod dankort. Omkring 40 pct. af de forretninger, der tager imod dankort i 2010, tager også imod internationale betalingskort i den fysiske handel, i 2005 var det ca. 25 pct.

Brugen af chip på dankortet har elimineret falske dankort

Brugen af chip har fjernet misbruget med falske dankort i 2009. Der har ikke siden 1. halvår af 2008 været konstateret tab som følge af misbrug med falske dankort i forretningerne i den fysiske handel. Der er heller ikke fundet falske chipkort.

Misbrug i form af tyveri af betalingskort med samtidig afluring af PIN-kode påvirkes ikke af indførelsen af chipteknologi. Der har ikke været nogen stigning i antallet af sager af den art set i forhold til antallet af transaktioner. Siden 2004 har der været 4-5 sager årligt med stjalne dankort og samtidig afluring af PIN-kode pr. 1 mio. transaktioner.

Tabet som følge af misbrug med dankort udgør en meget lille andel af omsætningen med dankort. I 2004 var tabet på ca. 5 kr. pr. 1 mio. kr. i omsætning i den fysiske handel, mens det i 2009 udgjorde ca. 4 kr. pr. 1 mio. kr. i omsætning.

Mere misbrug med dankort på internettet end i fysisk handel

Misbrug med dankort på internettet påvirkes ikke af, om kortet er forsynet med chip eller ej, fordi et betalingskorts chip ikke benyttes ved en betalingstransaktion på internettet. Antallet af misbrugssager med dankort på internettet var i 2009 på 189 pr. 1 mio. transaktioner. Dermed er misbrugsfrekvensen på internettet meget højere end i den fysiske handel.

Der er dog tale om et begrænset tab. I 2004 var tabet på 5 mio. kr., i 2009 var det steget til knap 10 mio. kr. Sættes tabet i forhold til omsætningen, er der tale om et fald. I 2004 udgjorde tabet 90 kr. pr. 1 mio. kr. i omsætning. I 2009 var det faldet til 45 kr. pr. 1 mio. kr. i omsætning. Det er forretningerne og indløserne, der har de største tab.

De danske forbrugere er godt beskyttet af betalingstjenestelovens ansvars- og hæftelsesregler. Det er som hovedregel udsteder af et betalingskort, der hæfter for andres uberettigede brug af et betalingskort. Forbrugeren hæfter dog for op til 1.100 kr. for tab som følge af andres uberettigede brug af kortet, hvis der er benyttet PIN-kode i forbindelse med gennemførelse af en transaktion.

Sikkerheden ved brug af betalingskort forbedres løbende. Det er nødvendigt, da misbrugerne hele tiden udvikler deres metoder. PBS har overvågningssystemer, der alarmerer, hvis ændringer i forbrugsmønstre indikerer, at der kunne foregå et misbrug. Overvågningen sker i døgndrift, så der kan reageres hurtigt i tilfælde af mistanke om misbrug.

Ens regler for betalingskort og øget forbrugerbeskyttelse i EU

Med EU's betalingstjenestedirektiv sikres ensartede regler for alle betalingstjenester. Direktivet skaber dermed et grundlag for at oprette et indre marked for betalingstjenester. De fælles regler vil samtidig skabe gennemsigtighed for forbrugerne og forventes at skabe større konkurrence, nye produkter og øget effektivitet.

Betalingstjenestedirektivets bestemmelser blev indført i Danmark ved lov om betalingstjenester, der trådte i kraft den 1. november 2009 og afløste den eksisterende betalingsmiddelov. Den nye lov forbedrer på en lang række områder forbrugerbeskyttelsen i Danmark. Fx stilles der en række krav til oplysninger til forbrugeren, før en betalingstransaktion kan gennemføres. En række oplysningskrav forud for udførelsen af en betalingstjeneste, gør det lettere for forbrugerne at sammenligne udbudte betalingstjenester.

Kapitel 2

Brugen af betalingskort

2.1 INDLEDNING OG KONKLUSIONER

Der er et ønske om at sikre en stor udbredelse af betalingskort i Danmark, eftersom det er en sikker og effektiv betalingsform. Det dækker først og fremmest over en politisk interesse i at sikre, at så mange forretninger som muligt tager imod dankort. Det er dog også vigtigt at øge antallet af internationale betalingskort, og at sikre at flere forretninger også tager imod disse betalingskort. Det er til fordel for både danskere og turister, der ønsker at bruge deres internationale betalingskort i danske forretninger.

I dette afsnit ses på udviklingen i brugen af betalingskort i Danmark. Det omfatter dels udviklingen i antallet af betalingskort udstedt i Danmark, dels i antallet af forretninger, der tager imod disse kort. Endelig beskrives udviklingen i brugen af betalingskort i danske forretninger.

Boks 2.1: Hovedkonklusioner

- **Dankort er et af de mest anvendte betalingskort i EU.** Ca. 9 ud af 10 danskere over 18 år har i dag et dankort eller Visa/dankort. I 2008 foretog en EU-borger i gennemsnit 59 transaktioner med et betalingskort. Til sammenligning foretog en dansker i gennemsnit ca. 170 transaktioner, heraf var ca. 150 dankorttransaktioner. Det vurderes, dankortet er et af de mest anvendte betalingskort i EU målt på antal transaktioner pr. indbygger i de enkelte EU-lande.
- **Udbredelsen af internationale betalingskort er steget væsentligt.** I 2009 var der udstedt mellem 3 og 3,5 mio. internationale betalingskort i Danmark. Det er mere end en fordobling i forhold til 2004, hvor der var udstedt 1-1,5 mio. internationale betalingskort. Brugen af internationale betalingskort er ligeledes steget. I 2009 blev disse kort benyttet i gennemsnit 19 gange om året imod 11 gange i 2004.
- **Trods øget brug af internationale betalingskort bruges dankortet langt oftere.** Danskernes brug af internationale betalingskort i danske forretninger steg til 55-65 mio. transaktioner i 2009. Til sammenligning blev der foretaget 828 mio. transaktioner i 2009 med dankort. Så trods en øget brug af dansk udstedte internationale betalingskort anvendes disse betalingskort stadig langt mindre end dankort. →

- **Antallet af forretninger, der tager imod betalingskort, er fortsat stigende.** Generelt modtager flere og flere forretninger betalingskort. Hovedparten af danske forretninger, ca. 90.000, tager i dag imod dankort, og ca. 40 pct. af disse forretninger tager i 2010 også imod et eller flere internationale betalingskort.

2.2 UDVIKLINGEN I BRUGEN AF BETALINGSKORT

Der er i dag ca. 4,2 mio. dankort i omløb, hvoraf ca. 3,2 mio. er Visa/dankort. Det svarer til, at der 1. januar 2010 var ca. 300.000 flere dankort i omløb, end der var danskere over 18 år. Dette skyldes, at flere voksne danskere har mere end et dankort. Ca. 90 pct. af alle danskere over 18 år har dankort.

Dankortet er den mest udbredte elektroniske betalingsform i Danmark¹, men derudover bliver der også benyttet andre betalingskort i Danmark. De andre betalingskort på det danske marked indbefatter fx internationale kreditkort som MasterCard, Diners Club, American Express (Amex) og Eurocard samt internationale debetkort som Visa Electron, Maestro og MasterCard debet.

Internationale betalingskort udbydes typisk af pengeinstitutter. Debetkort med saldokontrol udbydes hovedsagelig til unge mellem 15 og 18 år, der som regel ikke kan få dankort eller kreditkort, men også personer over 18 år efterspørger i dag debetkort med saldokontrol. Visa Electron, Maestro og MasterCard debet er kort med saldokontrol, jf. boks 2.2.

Boks 2.2: Definition på debetkort og kreditkort

Der findes forskellige typer af betalingskort. De to hovedtyper af betalingskort er **debetkort** og **kreditkort**. Forskellen på kortene ligger i, hvornår købsbeløbet trækkes fra kortbrugers konto.

Debetkort

Ved et debetkort trækkes købsbeløbet fra kortbrugers konto som udgangspunkt med det samme, dog senest næste bankdag. Debetkort er ofte knyttet op til en bankkonto, fx er dankort et debetkort. Flere banker tilbyder en særlig form for debetkort, et såkaldt *saldokontrolkort*.

Ved sådanne debetkort undersøges det, før en transaktion påbegyndes, om der er tilstrækkelige midler på kortbrugers konto til at dække købsbeløbet. Er der ikke det, afvises transaktionen. Eksempler på saldokontrolkort er MasterCard debet, Maestro og Visa Electron. →

¹ Finansrådets statistik, Finansrådets hjemmeside: www.finansraadet.dk

Kreditkort

Ved et kreditkort går der et vist tidsrum, inden beløbet trækkes fra kortbrugers konto. Hvor lang tid der går, vil afhænge af den aftale, som kortbruger har med kortudsteder. Fx kan det være aftalt, at kortbruger ved udgangen af hver kalendermåned betaler for månedens køb med kortet. Det kan også aftales, at kortbruger ud over løbende måned har en ekstra måneds kredit. Eksempler på kreditkort er MasterCard, Diners Club og Amex.

Note: For forretningerne er det dyrere, at kunden betaler med kreditkort frem for debetkort. I Danmark er det ikke lovligt for forretningerne at overvælte omkostningerne ved betaling med dansk udstedte internationale betalingskort på kunderne i den fysiske handel, og det er derfor kun ved betalinger i den ikke-fysiske handel og i udlandet, at det kan være dyrere for kortholder at benytte kreditkort i forhold til debetkort.

På det danske betalingskortmarked er der også andre betalingskort end dankort og internationale betalingskort. Detailhandel, benzinselskaber, butikcentre, organisationer osv. udbyder en række betalingskort, fx VEKO-kort, City2-kort, Shell-kort, Statoil-kort, LIC-kort, Forbrugsforeningens kort, AcceptCard og LO-kort. Disse betalingskort tilbyder ofte kortbruger rabatter, bonus, kredit og andre fordele udover deres funktion som betalingskort. Mange af disse betalingskort har i løbet af de seneste år indgået samarbejde med MasterCard om co-branding med MasterCard kreditkort, så kortene kan anvendes i alle forretninger, der modtager MasterCard, både i Danmark og i udlandet.

Indtil 1. januar 2005 var det forbudt for indløserne at opkræve gebyr af forretningerne for at tage imod dankort i den fysiske handel. Derimod kunne indløser opkræve et gebyr af forretningerne for at tage imod internationale betalingskort. Dette medførte, at mange af de danske forretninger frem til 2005 valgte ikke at tage imod internationale betalingskort.

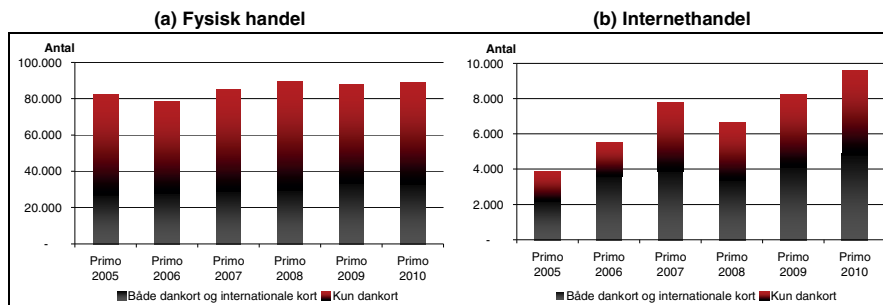
Fra 1. januar 2005 har forretningerne også skullet betale til indløser for at modtage dankort. Samtidig begyndte bankerne mere aktivt at markedsføre de internationale betalingskort, og flere banker udbyder de internationale betalingskort gratis til brugerne. Også den oven for nævnte co-branding af detailhandelens og organisationers betalingskort med MasterCard har været medvirkende til at øge antallet af dansk udstedte internationale betalingskort.

De mange dansk udstedte internationale betalingskort har øget efterspørgslen efter forretninger, der tager imod internationale betalingskort og været medvirkende til, at flere danske forretninger i dag tager imod internationale betalingskort.

2.3 ANTALLET AF FORRETNINGER, DER MODTAGER BETALINGSKORT

PBS (PBS A/S) er eneste indløser² for dankort og Visa/Dankort, imens PBS International A/S er indløser af de fleste internationale betalingskort som MasterCard, Maestro, MasterCard Debet, Visa, Visa Electron, Amex, vPay³, JCB⁴ og CUP⁵. Herudover findes der andre indløserne, der tilbyder central indløsning, fx indløser Diners Club for Diners Club i Danmark, imens Royal Bank of Scotland, Euroline og Elavon også indløser fx Visa og MasterCard for nogle forretninger. I 2009 er Swedbank A/B desuden startet med at tilbyde indløsning af internationale betalingskort i Danmark.

Figur 2.1: Antal forretninger der modtager betalingskort

Note: Antallet af forretninger, der modtager dankort i den fysiske handel i 2005 indbefatter 3.123 forretninger, der ingen dankorttransaktioner havde i 2005. Efter 2008 består tallene kun af forretninger, der har haft transaktioner i løbet af året, hvilket er årsagen til faldet i antallet af forretninger, der modtager dankort i den fysiske handel.

Anm.: Sløringen af overgangene i søjlerne skyldes at de faktiske tal er fortrolige.

Kilde: PBS, SEB Bank, Ikano Finans og Danske Bank

Forretninger der tager imod betalingskort i den fysiske handel

Der har siden 2005 været en stigning både i antallet af forretninger i den fysiske handel, der tager imod dankort, og i antallet af forretninger, der tager imod internationale betalingskort. I begyndelsen af 2010 var der knap 90.000 forretninger, der tog imod dankort, mens der i begyndelsen af 2005 var godt 80.000 forretninger, jf. figur 2.1(a). Det svarer til en stigning på ca. 8 pct.

² Indløser er en virksomhed eller organisation, der indgår aftale med betalingsmodtager om tilslutning til et betalingssystem. Indløser sørger for, at pengene overføres fra kundens konto til forretningen, når en transaktion gennemføres.

³ vPay er et europæisk debetkort, som udelukkende er baseret på chip og PIN. Visa Europe har indført dette nye debetkort som et supplement til de eksisterende debetkort. Kortet udstedes ikke i Danmark.

⁴ JCB er et japansk udstedt betalingskort. Kortet udstedes ikke i Danmark.

⁵ CUP udstedes af det kinesiske kortselskab China Union Pay. Kortet udstedes ikke i Danmark

Der er siden 2005 sket en stigning i antallet af forretninger, der modtager internationale betalingskort, samtidig er flere forretninger begyndt at tage imod flere forskellige internationale betalingskort. Det er dog stadig væsentligt færre forretninger, der tager imod internationale betalingskort end imod dankort. Kun omkring en tredjedel af de forretninger, der tog dankort i 2009, tog også imod internationale betalingskort i den fysiske handel, i 2005 var det ca. en fjerdedel, jf. figur 2.1 (a). PBS har oplyst, at selskabet i 2010 har opsagt indløsningsaftaler med over 9.000 forretninger, der ingen transaktioner havde. På den baggrund udgjorde antallet af forretninger, der modtager både dankort og internationale betalingskort, i april 2010 ca. 40 pct. af de forretninger, der modtager dankort.

Forretninger der tager imod betalingskort i den ikke-fysiske handel

Det var først i 1999, at det blev muligt at betale med dankort på internettet. Det var dog i de første år begrænset hvor mange forretninger på internettet, der valgte at tage imod dankort. Frem til 2004 voksede antallet af forretninger med omkring 500 forretninger om året. Siden 2005 er antallet af internetforretninger, der tager imod dankort, steget fra knap 4.000 forretninger til knap 10.000 forretninger i 2009, jf. figur 2.1(b).

2.4 UDVIKLINGEN I ANTALLET AF DANSK UDSTEDTE BETALINGSKORT

Antallet af betalingskort i Danmark er steget betragteligt i de senere år. Stigningen i antallet af betalingskort har både antalsmæssigt og i procent været størst for de internationale betalingskort, men også antallet af dankort bliver ved med at stige, jf. tabel 2.1.

Tabel 2.1: Udviklingen i antallet af dansk udstedte betalingskort

1.000 stk.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Dankort	1.189	1.167	1.130	1.063	1.005	1.024
Visa/dankort ⁶	2.165	2.344	2.553	2.796	3.004	3.160
I alt	3.354	3.511	3.683	3.859	4.009	4.184
Øvrige internationale betalingskort ¹	1.000 - 1.500	1.500 - 2.000	1.500 - 2.000	2.000 - 2.500	2.500 - 3.000	3.000 - 3.500

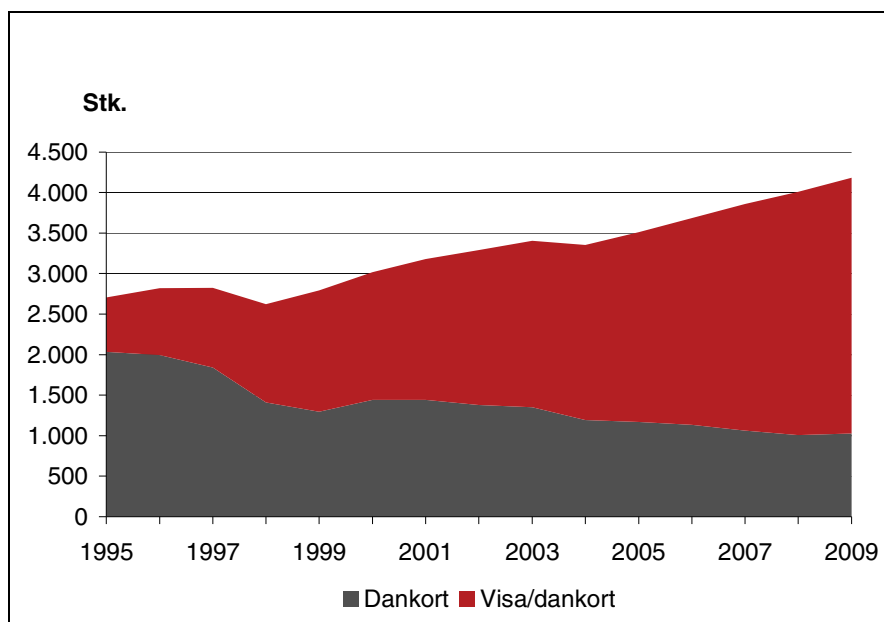
Kilde: PBS, SEB-Kort A/S, Diners Club, Ikano Finans og Danske Bank.

1) Tallene for internationale betalingskort er opgjort i intervaller. De faktiske tal er fortrolige.

⁶ Visa/dankortet registreres ikke som et internationalt betalingskort, da det kun er dankortdelen, der kan benyttes i Danmark

Grunden til, at antallet af internationale betalingskort stiger mere end antallet af dankort, er sandsynligvis, at næsten alle danskere, der ønsker det og kan få det, i dag har dankort. Hertil kommer, at mens den enkelte forbruger typisk kun ønsker ét dankort, så vil forbrugerne gerne have flere internationale betalingskort i pun-gen. Udover en mulighed for at gennemføre kortbetalinger i udlandet får kunderne ofte også andre ydelser i forbindelse med brugen af de internationale betalingskort, fx en vis kredittid, forsikringer på de købte produkter, rabat- og bonusydelser mv. Der er mange pengeinstitutter, der i dag tilbyder de internationale betalingskort gratis.

Figur 2.2: Udviklingen i antallet af udstedte dankort og Visa/dankort

Kilde: PBS

Pr. 1. januar 2010 var der udstedt ca. 4,2 mio. dankort og Visa/dankort. Dette antal har stort set været stigende siden dankortets start i 1983. Over 75 pct. af disse kort er i dag co-brandede eller rettere co-bagdede⁷ med Visa, så kortet også kan bruges i udlandet. Andelen af Visa/dankort har ligeledes været stigende siden 1995, og siden 1999 har der været flere Visa/dankort end rene dankort, jf. figur 2.2.

⁷ Med co-bagdede kort menes, at kun Visa-delen kan benyttes i udlandet, imens kun dankort-delen kan benyttes i Danmark. Co-brandede kort dækker derimod over, at kortholderen selv afgør, hvornår hvilket kort benyttes. Det danske Visa/dankort er co-bagded.

I 2010 er antallet af udstedte dankort større end antallet af danskere over 18 år (3,9 mio. personer). Det betyder, at der er flere danskere, der har mere end ét dankort. Fra 2004 til 2010 er antallet af dankort steget med ca. 20 pct.

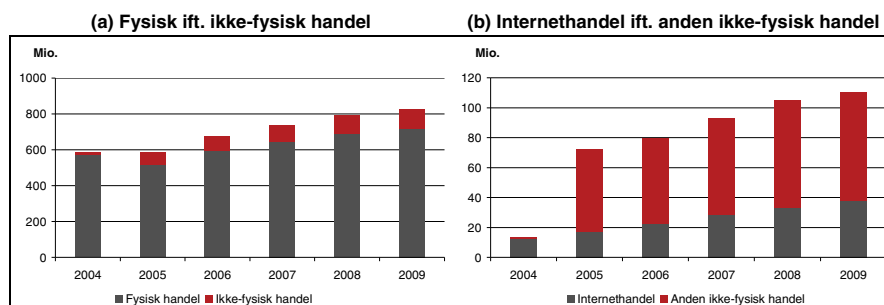
Langt de fleste danskere har i dag et eller flere internationale betalingskort ved siden af et dankort. Antallet af udstedte internationale betalingskort ligger i dag mellem 3 og 3,5 mio.⁸ Der er inden for de seneste år sket en markant stigning i antallet af dansk udstedte internationale betalingskort, så antallet af disse betalingskort er mere end fordoblet siden 2005, jf. tabel 2.1. De internationale betalingskort udbydes i mange sammenhænge, og der er mange forskellige korttyper.

Flere pengeinstitutter udsteder både dankort og internationale betalingskort. De internationale betalingskort er fx kreditkortene MasterCard, Eurocard, Visa, Diners Club og Amex, og debetkortene er fx Visa Electron, Maestro og MasterCard debit. Samtidig er der kommet flere kort på markedet fx Visa Kash og View Visa.⁹

2.5 UDVIKLINGEN I ANTALLET AF TRANSAKTIONER MED DANKORT

Brugen af dankort er steget i takt med det øgede antal dankort. Siden 2004 er det samlede antal dankorttransaktioner steget fra 586 mio. til 828 mio. i 2009, hvilket svarer til 41 pct. I den fysiske handel steg antallet af transaktioner med dankort fra 573 mio. i 2004 til 718 mio. i 2009, jf. figur 2.3.

Figur 2.3: Antal transaktioner med dankort i fysisk og ikke fysisk handel

Note: Anden ikke-fysisk handel omfatter post- og telefonordresalg og ubetjente betalingsautomater, der dækker over transaktioner i ubetjente betalingsautomater som fx ved Storebælt og Øresund, billetautomater, parkeringsautomater, selvbetjeningskasser i supermarkeder og ved benzinstandere.

Kilde: PBS

⁸ De faktiske tal er fortrolige.

⁹ Visa Kash og View Visa er kreditkort, der udstedes af Ikano Bank.

Antallet af dankorttransaktioner på internettet har haft en markant stigning siden 2004 fra 12 mio. til 38 mio. i 2009, hvilket er mere end en tredobling af antallet af transaktioner. På trods af stigningen er antallet af transaktioner på internettet dog stadig beskedent i forholdet til antallet af transaktioner i den fysiske handel, jf. figur 2.3(b).

Betalingskort benyttes i dag ikke kun som betalingsmiddel i den fysiske handel og på internettet, men kan også benyttes til andre typer transaktioner. Fx benyttes dankort i stigende grad i ubetjente betalingsautomater (også kaldet CAT¹⁰-terminaler), når danskerne skal passere Storebælt eller Øresund, køber billetter i trafikkselskabernes billetautomater, bruger parkeringsautomater, køber benzin ved ubetjente standere eller dagligvarer ved selvbetjeningskasser. Fælles for disse transaktioner er, at de er omfattet af betalingstjenestelovens regler for den ikke-fysiske handel. Dette forhold drøftes nærmere i afsnit 4.6.

Tabel 2.2: Gns. antal transaktioner pr. dankort

Stk.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Fysisk handel	171	148	162	167	179	186
Ikke-fysisk handel	4	21	22	24	28	29
- Internethandel	4	5	6	7	9	10
- Anden ikke-fysisk handel	0	16	16	17	19	19
I alt	175	169	184	191	206	214

Note: Anden ikke-fysiske handel omfatter post- og telefonordresalg samt ubetjente betalingsautomater, der dækker både over transaktioner i ubetjente betalingsautomater som fx Storebæltsbroen, Øresundsbroen, billetautomater, parkeringsautomater, selvbetjeningskasser i supermarkeder og ved benzinstandere.

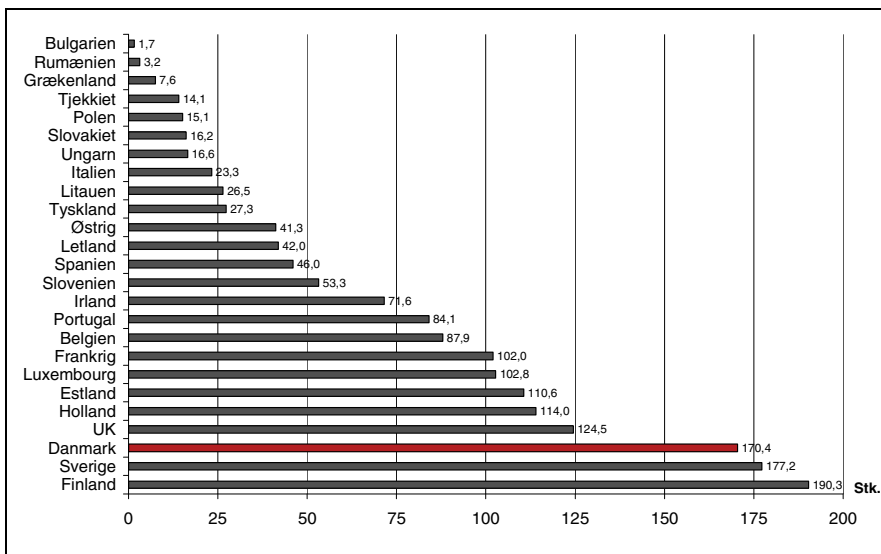
Anm.: Antallet af transaktioner inkluderer ikke hævnninger i pengeautomater.

Kilde: PBS

Der blev i løbet af 2009 i gennemsnit gennemført over 214 transaktioner pr. dankort, mens der i 2004 blev gennemført 175 transaktioner. I 2009 brugte danskerne således i gennemsnit deres dankort 4 gange om ugen imod 3 gange ugentligt i 2004. I 2009 blev hvert dankort i gennemsnit brugt 10 gange på internettet og 19 gange i anden ikke-fysisk handel fx i benzinautomater og ved passage over Storebælt og Øresund, jf. tabel 2.2.

¹⁰ CAT står for Customer Activated Terminals

Figur 2.4: Antal transaktioner med betalingskort pr. indbygger i EU-landene i 2008

Note: Alle tal er for antallet af transaktioner pr. indbygger, og dermed er personer under 18 år også inkluderet.

Kilde: Den europæiske centralbank, ECB

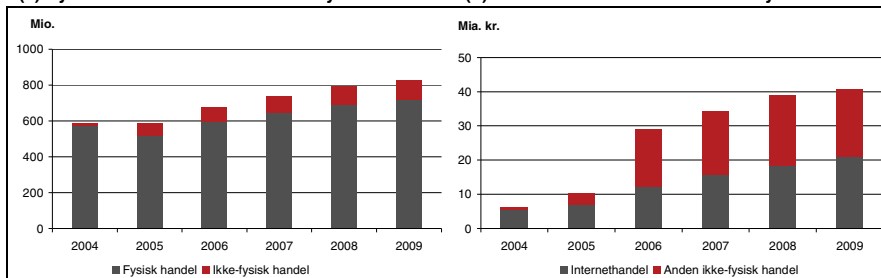
Danskerne er blandt de europæere, der bruger betalingskort mest pr. indbygger i løbet af et år, jf. figur 2.4. I 2008 var gennemsnittet for EU-landene 59 transaktioner pr. indbygger. Danskerne foretog 170 transaktioner pr. indbygger, hvoraf de 150 var med dankort. Da kun Finland og Sverige lå højere med henholdsvis 190 og 177 transaktioner pr. indbygger, vurderes det, at dankortet er blandt de meste brugte betalingskort i EU. De øvrige EU-lande havde mellem 3 og 124 transaktioner med betalingskort pr. indbygger.

2.6 UDVIKLINGEN I OMSÆTTNINGEN FOR DANKORT OG VISA/DANKORT

Omsætningen af varer og tjenester betalt med dankort har generelt været stigende i takt med antallet af transaktioner. Der har dog været et fald i omsætningen fra 2008 til 2009, hvilket formentligt skyldes et generelt lavere privatforbrug som følge af finanskrisen. I figur 2.5 vises den årlige omsætning med dankort fordelt på fysisk og ikke-fysisk handel.

Figur 2.5: Omsætning pr. år for varer betalt med dankort

(a) Fysisk handel i forhold til ikke-fysisk handel (b) Internethandel ift. anden ikke-fysisk handel

Note: Anden ikke-fysisk handel omfatter post- og telefonordresalg og ubetjente betalingsautomater, der dækker over transaktioner i ubetjente betalingsautomater som fx Storebæltsbroen, Øresundsbroen, billetautomater, parkeringsautomater, selvbetjeningskasser i supermarkeder og ved benzinstandere.

Kilde: PBS

I den fysiske handel er omsætningen steget fra ca. 195 mia. kr. i 2004 til 233 mia. kr. i 2009. Der har dog været et fald i omsætningen fra 2008 til 2009 på knap 7 mia. kr., hvilket formentlig skyldes finanskrisen.

Hvad angår handel i den ikke-fysiske handel, er omsætningen steget fra 6 mia. kr. i 2004 til 41 mia. kr. i 2009. Heraf står internethandlen for godt halvdelen, 21 mia. kr.. De resterende 19 mia. kr. er omsætningen ved anden ikke-fysisk handel, hovedsageligt betaling med dankort i ubetjente betalingsautomater.

Tabel 2.3: Gns. årlig omsætning pr. dankort

Kr.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Fysisk handel	58.050	46.647	59.850	61.080	60.049	55.736
Ikke-fysisk handel						
-Internethandel	1.580	2.260	3.270	4.091	4.611	5.005
-Anden ikke-fysisk handel	2	911	4.616	4.821	5.151	4.755
I alt	59.635	49.822	67.742	69.997	69.817	65.500

Note: Anden ikke-fysisk handel dækker over transaktioner i ubetjente betalingsautomater, som fx Storebæltsbroen, Øresundsbroen, billetautomater, parkeringsautomater og benzinstandere

Kilde: Konkurrencestyrelsens egne beregninger

Der er en generel stigning i det årlige forbrug pr. dankort, fra ca. 60.000 kr. i 2004 til ca. 65.000 kr. i 2009. Siden 2007 har der dog været et mindre fald i omsætningen pr. dankort, hvilket må ses i lyset af et stadigt større antal kort og et mindre privatforbrug, som følge af finanskrisen, jf. tabel 2.3.

2.7 UDVIKLINGEN I ANTALLET AF TRANSAKTIONER FOR DANSK UDSTEDTE INTERNATIONALE BETALINGSKORT

De internationale betalingskort bliver i højere og højere grad benyttet både i danske forretninger og i udlandet, jf. tabel 2.4.

Tabel 2.4: Antal transaktioner med dansk udstedte internationale betalingskort

1.000 stk.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
I Danmark						
-Fysisk handel ¹	n. a.	n. a.	n. a.	20.000 - 25.000	25.000 - 30.000	45.000 - 50.000
-Ikke-fysisk handel ¹	n. a.	n. a.	n. a.	5.000 - 10.000	5.000 - 10.000	10.000 - 15.000
I alt i Danmark	10.000 - 20.000	10.000 - 20.000	20.000 - 30.000	25.000 - 35.000	30.000 - 40.000	55.000 - 65.000
I udlandet						
-Visa/dankort	16.467	19.881	24.900	29.733	34.720	41.078
-Øvrige internationale betalingskort	2.000 - 7.000	7.000 - 12.000	12.000 - 17.000	12.000 - 17.000	13.000 - 18.000	18.000 - 23.000
I alt i udlandet	18.000 - 23.000	26.000 - 31.000	36.000 - 41.000	41.000 - 46.000	47.000 - 52.000	59.000 - 64.000

Note: Antal er i intervaller, da præcise tal er fortrolige.

1) Tallene er Konkurrencestyrelsens egne beregninger. Konkurrencestyrelsen har ingen tal for opdeling mellem fysisk og ikke-fysisk handel for 2007.

Kilde: PBS, SEB, Ikano Finans og Danske Bank

I Danmark har der siden 2004 været en markant stigning i antallet af dansk udstedte internationale betalingskort, hvilket har været med til at øge antallet af transaktioner med dansk udstedte internationale betalingskort i Danmark. I 2009 blev dansk udstedte internationale betalingskort brugt fire gange så ofte som i 2004. Dette skyldes bl.a., at der i dag er flere danske forretninger, der modtager internationale betalingskort, og at den enkelte forretning modtager flere forskellige internationale betalingskort end tidligere.

Set i forhold til 2004 er antallet af transaktioner med dansk udstedte internationale betalingskort i danske forretninger frem til 2009 steget med ca. 40 mio. transaktioner svarende til en firedobling. Til sammenligning er antallet af transaktioner med dankortet i samme periode steget fra 586 mio. transaktioner til 828 mio. transaktioner.

Antallet af transaktioner med dansk udstedte betalingskort i udlandet er ligeledes steget. Antallet af Visa/dankort transaktioner i udlandet er antalsmæssigt steget

mest svarende til en stigning på ca. 150 pct. fra 2004 til 2009. Samtidig er antallet af udenlandske transaktioner med andre dansk udstedte internationale betalingskort steget med 300 pct., der dog svarer til en stigning på færre transaktioner end stigningen for Visa/dankort. Det er typisk MasterCard's betalingskort, der benyttes, men også Diners Club og Amex samt Visa Electron indgår.

2.8 UDVIKLINGEN I OMSÆTNINGEN FOR DANSK UDSTEDTE INTERNATIONALE BETALINGSKORT OG VISA/DANKORT

I takt med at antallet af transaktioner med dansk udstedte internationale betalingskort er steget, har der også været en stigning i omsætningen på disse kort, jf. tabel 2.5.

Tabel 2.5: Omsætningen ved dansk udstedte internationale betalingskort

Mia. kr.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
I Danmark						
Fysisk handel ¹	n. a.	n. a.	n. a.	6 - 11	11 - 16	11-16
Ikke-fysisk handel ¹	n. a.	n. a.	n. a.	1 - 6	2 - 7	4 - 9
I alt i Danmark	3 - 13	6 - 16	7 - 17	7 - 17	13 - 23	15 - 25
I udlandet						
Visa/dankort	8	10	12	14	16	17
Internationale betalingskort	4 - 9	9-14	10 -15	9-14	10-15	10-15
I alt i udlandet	15-20	20-25	22-27	23-28	25 - 30	30-35

Note: 1) Tallene er Konkurrencestyrelsens egne beregninger. Konkurrencestyrelsen har ingen tal for opdeling mellem fysisk og ikke-fysisk handel før 2007.

Kilde: PBS, SEB, Ikano Finans og Danske Bank

Omsætningen med dansk udstedte internationale betalingskort i danske forretninger er steget fra 3-13 mia. kr. i 2004 til 15-25 mia. kr. i 2009, hvilket svarer til omkring en tyvendedel af dankortomsætningen i 2009. Den største andel af omsætningen med internationale betalingskort i Danmark ligger i den fysiske handel. De dansk udstedte internationale betalingskort havde i 2009 en samlet omsætning i udlandet på 30-35 mia. kr., hvoraf forbrug med Visa/dankort udgjorde den største andel, jf. tabel 2.5.

Kapitel 3

Den nye dankortmodel

3.1 INDLEDNING OG KONKLUSIONER

Med virkning fra 1. januar 2010 blev der indført en ny model for beregningen af det årlige abonnement, som forretningerne i den fysiske handel¹¹ betaler for at modtage dankort. PBS må fra 1. januar 2010 opkræve et gebyr for forretningernes brug af dankort i den fysiske handel, der samlet set svarer til halvdelen af omkostningerne ved driften af dankortsystemet. Det følger af dankortaftalen fra 2005. Ændringen af abonnementsmodellen betyder, at det generelt bliver dyrere for forretningerne i den fysiske handel at modtage dankort.

Boks 3.1: Hovedkonklusioner

- **1. januar 2010 er indført en ny model for beregning af dankortabonnementet.** Fra 2010 kan PBS samlet opkræve et abonnementsbeløb, der svarer til halvdelen af omkostningerne ved driften af dankortsystemet
- **Den samlede abonnementsbetaling er steget med 61 pct. fra 2009 til 2010.** I 2009 kunne PBS opkræve en samlet abonnementsbetaling, svarende til ca. 1/4 af omkostningerne ved driften af dankortsystemet for 2009. I 2010 kan PBS opkræve en samlet abonnementsbetaling, der svarer til halvdelen af omkostningerne.
- **Omkostningerne ved en dankorttransaktion er faldet siden 2002.** Samlet set er omkostningerne ved driften af dankortsystemet ikke steget væsentligt siden 2002. Derimod er antallet af transaktioner steget med ca. 50 pct. Det medfører et fald i den gennemsnitlige omkostning pr. transaktion.
- **Med den nye model kommer forretninger med mange transaktioner til at bære den største del af stigningen.** Forretninger med få årlige dankorttransaktioner kommer til at bære en mindre del af stigningen i det samlede abonnement, mens det bliver forretningerne med mange årlige dankorttransaktioner, der kommer til at bære den største del af stigningen.

¹¹ Ved fysisk handel forstås ifølge betalingstjenestelovens § 6, stk. 13: Afviklingen af en betalingstransaktion, der forudsætter fysisk tilstedeværelse af betaler og betalingsmodtager. Fysisk handel er den almindelige butikshandel som fx bagere, skoforretninger, tøjforretninger mv.

- **Dankortet fastholdes og videreudvikles.** Stigningen i den årlige abonnementsbetaling for at modtage dankort i den fysiske handel er med til at sikre, at dankortet også fremover vil blive udbudt på det danske betalingskortmarked. Samtidig har PBS i forbindelse med fusionen med norske BBS tilkendegivet, at fusionen er med til at sikre, at dankortet fastholdes og videreudvikles.

3.2 BAGGRUND

Baggrunden for ændringen af abonnementsbetalingen er dankortaftalen fra 2005.¹² Det følger af aftalen, at beregningen af det årlige abonnement for at modtage dankort i den fysiske handel efter 1. januar 2010 skal baseres på omkostningerne ved driften af dankortsystemet. Modellen er fastlagt ved bekendtgørelse nr. 1475 af 22. december 2009 om beregningen af det årlige abonnement¹³ og erstatter den tidligere bekendtgørelse på området, der har været gældende siden sommeren 2005.

Fra 2005 til og med 2009 blev der årligt fastsat et maksimum for den samlede abonnementsbetaling, som PBS kunne opkræve fra forretningerne. For 2005 kunne der maksimalt opkræves 125 mio. kr.¹⁴ Fra 2006 til og med 2009 blev de 125 mio. kr. årligt reguleret med den procentuelle ændring i antallet af transaktioner med dankort i den fysiske handel siden 2005. Som følge af denne regulering måtte PBS i 2009 maksimalt opkræve 175 mio. kr. i samlet abonnement fra forretningerne.

Efter 1. januar 2010 skal forretningerne fortsat betale et årligt abonnement for at modtage dankort, men beregningen af det samlede årlige abonnement sker fremover på baggrund af omkostningerne ved driften af dankortsystemet. Dog må den samlede abonnementsbetaling som udgangspunkt ikke være højere end halvdelen af omkostningerne ved driften af betalingssystemet.

Stigningen i den årlige abonnementsbetaling for at modtage dankort i den fysiske handel giver PBS en bedre mulighed for at videreudvikle dankortet med hensyn til dets anvendelsesmuligheder og sikkerhed. PBS har endvidere i forbindelse med fusionen med det norske BBS (Bankenes BetalingsSentral) tilkendegivet, at PBS også fremover vil være med til at sikre, ”at der eksisterer en effektiv infrastruktur for betalinger i Danmark. PBS vil således medvirke til at sikre, at der fastholdes og videreudvikles på dankortet under hensyntagen til rammevilkårene.”

¹² Dankortaftalen fra 2005 er indgået mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre. Med aftalen indførtes abonnementsbetalingen for at modtage dankort i den fysiske handel.

¹³ Jf. betalingstjenestelovens § 80, stk. 3: Økonomi- og erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvorledes prisen for det årlige abonnement i stk. 2 skal beregnes.

¹⁴ Da abonnementsordningen først trådte i kraft 1. marts 2005, fik PBS kun lov til at opkræve 10/12 af de 125 mio. kr. dvs. 104 mio. kr.

3.3 UNDERSØGELSEN AF OMKOSTNINGERNE VED DRIFTEN AF DANKORTSYSTEMET

For at få et grundlag for fastsættelsen af det samlede årlige abonnement for at tage imod dankort iværksatte Konkurrencestyrelsen i 2009 en undersøgelse af bankernes og PBS' omkostninger ved driften af dankortsystemet for 2008. Hjemlen hertil følger af betalingstjenestelovens § 98 og er en del af styrelsens tilsynsforpligtelse med lovens gebyrbestemmelser.

Undersøgelsen vedrørte såvel bankernes omkostninger ved udstedelse og administration af dankortet som PBS' omkostninger ved indløsning af dankortet. Undersøgelsen af bankernes omkostninger er foretaget med udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse blandt udvalgte banker. Samlet set har disse banker omkring 80 pct. af transaktionerne med dankort i den fysiske handel i Danmark.¹⁵

PBS og Konkurrencestyrelsen udarbejdede i fællesskab spørgeskemaerne med tilhørende vejledning til brug for undersøgelsen af bankernes omkostninger. PBS har efterfølgende gennemgået de indsamlede regnskabsoplysninger fra bankerne og opregnet omkostningerne til sektorniveau.

Revisionselskabet KPMG har foretaget en kvalificering af spørgeskemaerne, inden disse blev sendt til bankerne. KPMG har også efterfølgende foretaget en kvalificering af både bankernes indberettede omkostninger og PBS' opregning af omkostningerne på sektorniveau.

Derudover har KPMG gennemgået de indregningskriterier, skøn og fordelingsnøgler, som PBS har anvendt i deres omkostningsopgørelse for indløsning af dankort i den fysiske handel. KPMG fandt, at opgørelsen af PBS' omkostninger vedrørende dankort tager udgangspunkt i et grundlag, der er udarbejdet på baggrund af relevante og retvisende indregningskriterier, skøn og fordelingsnøgler, jf. boks 3.2.

¹⁵ Konkurrencestyrelsens beregning.

Boks 3.2: KPMG's samlede konklusion på gennemgangen af bankernes og PBS' omkostningsopgørelse

”På baggrund af den foretagne kvalificering af Dankortomkostningsundersøgelsen for 2008 for fysisk handel er det KPMG's vurdering, at der anvendes en hensigtsmæssig metode ved såvel indhentningen af omkostninger samt efterfølgende i forbindelse med opregningen til sektorniveau.

For så vidt angår kvalificeringen af selve indberetningerne er KPMG i den forbindelse ikke blevet bekendt med væsentlige forhold, der afkræfter rigtigheden i disse indberetninger og dermed opgørelsen af de samlede omkostninger på i alt 617 mio. kr. for fysisk handel vedrørende dankort på sektorniveau. Dette inkluderende såvel bankernes som PBS' omkostninger”.

Kilde: KPMG's kvalificering af dankort-omkostningsundersøgelsen for 2008 for fysisk handel. Denne rapport findes på Konkurrencestyrelsens hjemmeside www.ks.dk

Konkurrencestyrelsen har ligeledes gennemgået de enkelte bankers indberetninger og den samlede opregning af omkostningerne til sektorniveau. Derudover har Konkurrencestyrelsen løbende været i dialog med PBS om opgørelsen af selskabets egne omkostninger ved indløsning af dankort. Det er styrelsens opfattelse, at opgørelsen af omkostningerne for henholdsvis bankerne og PBS er foretaget på baggrund af rimelige og relevante fordelingsnøgler og skøn. Det er derfor styrelsens opfattelse, at omkostningsopgørelsen for 2008 er retvisende.

Omkostningsopgørelsen viser, at de samlede omkostninger ved driften af dankortsystemet i 2008 udgjorde 617 mio. kr. Heraf udgør bankernes samlede omkostninger ved at udstede og administrere dankort 412 mio. kr., mens PBS' omkostninger ved at indløse dankort i den fysiske handel udgør 205 mio. kr.

I 2003 gennemførte Konkurrencestyrelsen i samarbejde med PBS en undersøgelse af omkostningerne ved driften af dankortsystemet for 2002. Sammenlignes denne undersøgelse med undersøgelsen af omkostningerne i 2008, ses det, at omkostningerne i løbende priser er steget med ca. 11 pct. siden 2002. Samtidig er antallet af dankort steget med 21 pct., mens antallet af dankorttransaktioner er steget med 51 pct., jf. tabel 3.1

Omkostningerne pr. dankorttransaktion fra 2002 til 2008 er således faldet fra 1,27 kr. til 0,89 kr. svarende til et samlet fald på 30 pct. Overordnet set er en transaktion med dankort således blevet betydeligt billigere siden 2002.

Tabel 3.1: Omkostningerne ved driften af dankortsystemet for 2002 og 2008 i fysisk handel, i løbende priser

	2002	2008	Ændring i pct. fra 2002 til 2008	Årlig gns. ændring i pct.
Samlede omkostninger ved driften af dankortsystemet (mio. kr.)	558	617	11	1,7
Antal dankort (mio. stk.)	3,20	4,00	21	3,3
Antal transaktioner i den fysiske handel (mio. stk.)	458	691	51	7,1
Omkostning pr. transaktion (kr.)	1,27	0,89	-30	-5,8

Kilde: Konkurrencestyrelsens beregninger er baseret på oplysninger fra PBS

3.4 BEREGNINGEN AF DET SAMLEDE ABONNEMENT FOR DANKORT

Det forhold, at det fremover er de faktiske omkostninger, der skal danne grundlaget for fastsættelsen af det årlige abonnement, vil i princippet betyde, at PBS og bankerne hvert år vil skulle opgøre omkostningerne ved driften af dankortsystemet, som det er sket for 2008, jf. tabel 3.1.

Det er imidlertid en ressourcekrævende proces for bankerne. Derfor er det fastlagt i bekendtgørelsen om beregningen af det årlige abonnement, at omkostningsundersøgelsen fremover skal foretages hvert andet år.

Uanset om opgørelsen af omkostningerne ved driften af dankortsystemet opgøres hvert år eller hvert andet år, vil der være en tidsforskydning mellem opgørelsetidspunktet for omkostningerne og det år omkostningerne faktisk er afholdt. Omkostningsundersøgelsen fra 2009 omfatter regnskabsåret 2008, og denne omkostningsundersøgelse kan tidligst danne beregningsgrundlag for abonnementsbetalingen i 2010.

Ved at foretage en omkostningsundersøgelse hvert andet år vil den enkelte omkostningsundersøgelse skulle danne grundlaget for beregningen af det samlede abonnement for to år. Fx danner omkostningsundersøgelsen i 2008 grundlaget for abonnementsbetalingen i 2010 og 2011. I 2011 vil der blive lavet en omkostningsundersøgelse for 2010. Denne opgørelse vil herefter danne grundlaget for abonnementsbetalingen i både 2012 og 2013, jf. tabel 3.2.

Tabel 3.2: Omkostningsundersøgelse og abonnementsbetalingen

	2010	2011	2012	2013	2014
Undersøgelse af...		omkostningerne for 2010		omkostningerne for 2012	
Samlet årlig abonnementsbetaling	Beregnet på basis af omk. for 2008	Beregnet på basis af omk. for 2008	Beregnet på basis af omk. for 2010	Beregnet på basis af omk. for 2010	Beregnet på basis af omk. for 2012

Note: Der er i 2009 foretaget en undersøgelse af omkostningerne for 2008

Kilde: Konkurrencestyrelsen

For at begrænse udsving i forretningernes årlige abonnementsbetaling, når der skiftes omkostningsgrundlag, er der indført en fremskrivningsmodel. Fremskrivningsmodellen er fastsat i § 6 i bekendtgørelsen om beregningen af det årlige abonnement. Fremskrivningsmodellen indebærer, at omkostningerne fastlagt ved omkostningsundersøgelserne fremskrives med den procentvise årlige ændring i omkostningerne opgjort ud fra de to seneste omkostningsundersøgelser. For 2010 og 2011 benyttes den årlige procentvise stigning i omkostningerne fra 2002 til 2008, jf. boks 3.3, som i detaljer viser beregningen af det årlige abonnement.

Boks 3.3: Beregning af det samlede årlige abonnement

Forudsætninger:

- PBS opkræver halvdelen af omkostningerne
- Omkostningerne for 2008 er på 617 mio. kr.
- Omkostningerne er fra 2002 til 2008 steget med 10,6 pct., jf. tabel 3.1, svarende til en årlig stigning på 1,68 pct.

Beregningen af det samlede maksimale årlige abonnement

- Lige år: $\text{Abonnement}_t = \frac{1}{2} \text{omk}_{t-2} \left(1 + \frac{\text{omk}_{t-2} - \text{omk}_{t-4}}{\text{omk}_{t-4}} \right)^2$
- Ulige år: $\text{Abonnement}_t = \frac{1}{2} \text{omk}_{t-3} \left(1 + \frac{\text{omk}_{t-3} - \text{omk}_{t-5}}{\text{omk}_{t-5}} \right)^3$
- t er det år abonnement skal beregnes for
- omk_t er de samlede omkostninger fastlagt ved omkostningsundersøgelser hver andet år.

Eksempel for 2010 og 2011

- $\text{abonnement}_{2010} = \frac{1}{2} \cdot 617 \cdot (1 + 0,0168)^2 = 319 \text{ mio. kr.}$
- $\text{abonnement}_{2011} = \frac{1}{2} \cdot 617 \cdot (1 + 0,0168)^3 = 324 \text{ mio. kr.}$

Kilde: Konkurrencestyrelsens beregninger

Fremskrivningsmodellen udelukker ikke, at der vil ske udsving, når der hvert andet år indsættes et nyt beregningsgrundlag. Det er dog Konkurrencestyrelsens vurdering, at den valgte fremskrivningsmodel vil medføre, at udsving i det beregnede abonnement vil være begrænsede, da fremskrivningen vedrører en forholdsvis kort periode. Konkurrencestyrelsen vil nøje følge udviklingen for at vurdere, om der er behov for en ændring af fremskrivningsmodellen.

Beregningen af den samlede, maksimale abonnementsbetaling efter den beskrevne formel viser, at PBS for 2010 maksimalt kan opkræve en samlet abonnementsbetaling på 319 mio. kr. fra forretninger i den fysiske handel, jf. boks 3.3. I 2009 kunne PBS maksimalt opkræve 175 mio. kr. af forretninger i den fysiske handel, der modtog dankort. Det betyder, at den samlede abonnementsbetaling for 2010 umiddelbart vil stige med 82 pct. Imidlertid giver PBS et afslag i det samlede abonnement for 2010 på 38 mio. kr., hvorfor den faktisk samlede stigning i abonnementsbetalingen er på 61 pct., jf. afsnit 3.6.

3.5 BEREGNINGEN AF ABONNEMENTSSATSERNE FOR DE ENKELTE FORRETNINGER

Den hidtidige model for beregningen af den enkelte forretnings årlige abonnement har været baseret på tre abonnementsintervaller. De tre intervaller var opdelt efter det årlige antal transaktioner med dankort i den fysiske handel. Der var fastsat et fast abonnementsbeløb for hvert af de tre intervaller. Forretningernes årlige abonnement afhang af, hvor mange transaktioner den enkelte forretning havde haft med dankort i det foregående kalenderår.

Den nye model er opbygget efter samme princip, men består af otte intervaller. Ved fastlæggelsen af det årlige abonnement for de enkelte intervaller i 8-trinsmodellen er der taget særligt hensyn til de forretninger, der har mindre end 5.000 dankorttransaktioner om året. Det følger af dankortforliget fra 2003, at de små forretninger med et lavt årligt transaktionsantal skulle betale forholdsvis mindre i årligt abonnement end forretninger med et højt årligt transaktionsantal.

Derudover indeholder 8-trinsmodellen en regulering af intervallerne fra 5.000 transaktioner til 50.000 transaktioner om året, så disse forretninger også kommer

til at bære en mindre andel af stigningen i det årlige abonnement. Stigningen i abonnementet vil således være under den gennemsnitlige stigning på 82 pct. for alle forretninger med mindre end 50.000 transaktioner om året. Derimod vil forretninger med mere end 50.000 transaktioner om året komme til at betale en større andel af stigningen i abonnementet.

Tabel 3.3: Sammenligning af abonnementet i 3-trinsmodellen fra 2009 med den nye 8-trinsmodel for 2010

Årligt antal transaktioner med dankort	Det beregnede abonnement i 3-trinsmodel 2009	Det beregnede abonnement i 8-trinsmodel 2010
1 - 499	590	750
500 - 4.999	590	975
5.000 - 19.999	3.205	5.400
20.000 - 49.999	11.875	18.700
50.000 - 124.999	11.875	26.200
125.000 - 199.999	11.875	36.500
200.000 - 399.999	11.875	72.000
400.000 -	11.875	140.000

Note: Det beregnede abonnement for det enkelte interval, er det beløb PBS maksimalt må opkræve i det pågældende kalenderår.

Kilde: Konkurrencestyrelsens beregninger.

3.6 OPKRÆVNING AF ABONNEMENT OG EFTERREGULERING

Udover at fastsætte reglerne for beregningen af de årlige abonnementer for 2010 regulerer bekendtgørelsen om beregningen af det årlige abonnement også opkrævningen og efterreguleringen af de årlige abonnementer, forretningerne i den fysiske handel skal betale til PBS.

Det faktisk opkrævede abonnement i et kalenderår vil som hovedregel afvige fra det samlede beregnede abonnement. Det skyldes, at antallet af forretninger i de enkelte intervaller ændrer sig i løbet af året, da forretningernes transaktionsantal ændrer sig. Det vil for nogle forretninger betyde, at de skifter interval. Desuden varierer det samlede antal forretninger, da nogle af forretningerne ophører og nye kommer til. Det vil også medføre forskydninger i antallet af forretninger i de enkelte intervaller.

PBS kan derfor komme til at opkræve et samlet abonnement af forretningerne, der er højere end det beregnede abonnement. Hvis det sker, skal der ske en tilbagebetaling af det overskydende beløb til forretningerne. Hvis der modsat er opkrævet

for lidt, kan PBS opkræve differencen af forretningerne. Efterreguleringen sker i det følgende kalenderår. Det følger også, at en efterregulering skal ske ved, at alle abonnementssatser ændres procentvis lige meget.

Før 2010 opkrævede PBS det årlige abonnement i januar, dvs. at abonnementet blev betalt forud. Med den nye model skal forretningerne fremover betale deres abonnement kvartalsvist bagud. Det betyder, at forretningerne får en likviditetsfordel.

Den enkelte forretnings abonnementsbeløb vil fremover blive fastsat på baggrund af forretningens samlede antal dankorttransaktioner for de seneste fire kvartaler. Forretningen vil herefter blive opkrævet en fjerdedel af det årlige abonnement for det relevante interval. Indplaceringen af forretningerne i de relevante intervaller, vil fremover ske kvartalsvist, hvilket mindsker behovet for efterregulering.

For at sikre, at forretningerne kan forberede sig til den nye ordning, har PBS efter drøftelse med Økonomi- og Erhvervsministeriet besluttet at give et afslag i betalingen for 2010 på 25 pct. af den forhøjelse, som PBS har krav på efter den nye ordning. Det svarer til, at forretningerne får en besparelse på ca. 38 mio. kr. i 2010 i forhold til den udgift, de ellers ville have haft¹⁶.

De 38 mio. kr. bliver fordelt på de to første kvartalsafdrag på det årlige abonnement, der betales henholdsvis i april og juli. Med de to sidste betalinger på det årlige abonnement betales det fulde beløb. Det betyder, at den fulde abonnementsbetaling efter den nye model først sker efter 3. kvartal i 2010. Det betyder i praksis, at forretningernes samlede abonnement fra 2009 til 2010 kommer til stige med 61 pct. i stedet for de beregnede 82 pct.

¹⁶ PBS har beregnet besparelsen til 38 mio. kr.

Kapitel 4

Gebyrer på betalingskort

4.1 INDLEDNING OG KONKLUSIONER

I Danmark betaler forretningerne et gebyr for at modtage betalingskort. Gebyret er som regel afhængig af hvilket betalingskort, der er tale om. Det kan også afhænge af, hvilken aftale forretningen har med indløseren af betalingskort. Gebyrernes størrelse har betydning for udbredelsen af betalingskortene. Høje gebyrer til indløser for at modtage et betalingskort kan betyde, at en forretning fravælger kortet.

Gebyrerne har også betydning for forbrugernes valg eller fravalg af betalingskort. For dansk udstedte betalingskort er det forbudt for forretninger at opkræve gebyr af kunder i den fysiske handel, hvorfor kunderne ikke direkte påvirkes af størrelsen af gebyrerne på samme måde som forretningerne. I den ikke-fysiske handel kan forretningerne vælge at overvælge gebyrerne på de forbrugere, der betaler med betalingskort. I de tilfælde vil gebyrstørrelsen også have indflydelse på forbrugernes valg af betalingskort.

Gebyrerne skal være med til at dække indløseres omkostninger ved at indløse de forskellige betalingskort. Hvis gebyrerne er for lave, vil indløser måske ikke have tilstrækkeligt incitament til at udvikle betalingskortene. Det går ud over effektivitet og sikkerhed i betalingssystemet.

I dette kapitel beskrives udviklingen i gebyrer for at modtage de forskellige betalingskort, der er på det danske betalingskortmarked. Samtidig beskrives betalings-tjenestelovens gebyrregler.

Boks 4.1: Hovedkonklusioner

- **Dankortet er et af de billigste betalingskort i EU.** Selv om forretningernes betaling for at modtage dankort er steget, så er dankortet generelt et billigt debetkort i forhold til debetkort i andre EU-lande.
- **Det maksimale gebyr for brug af dankort på internettet er sat ned.** Siden 2006 har PBS nedsat gebyret for brug af dankort på internettet fra 1,95 kr. + 0,1 pct. af købsbeløbet til 1,45 kr. + 0,1 pct. af købsbeløbet.

- **Det er blevet billigere at betale med dankort på internettet for beløb under 100 kr.** I juni 2008 nedsatte PBS gebyret for transaktioner mellem 50 kr. og 100 kr. til 1,10 kr. pr. transaktion og for transaktioner under 50 kr. til 0,70 kr. pr. transaktion.
- **Gebyret for turisternes brug af betalingskort i Danmark er sat ned.** Det maksimale gebyr for turisternes brug af internationale betalingskort er af PBS pr. 1. juni 2008 sat ned fra 5,75 pct. til 3,75 pct. af transaktionsbeløbet. Det skete på baggrund af Konkurrencestyrelsens omkostningsundersøgelse i 2006.

4.2 GEBYRREGULERINGEN I DANMARK

Gebyrer for brug af betalingskort er i Danmark reguleret ved betalingstjenestelovens kapitel 7.¹⁷ Den 1. november 2009 trådte lov om betalingstjenester i kraft og erstattede den tidligere betalingsmiddellov. Betalingstjenesteloven beskrives nærmere i denne rapport's kapitel 6. Betalingstjenestelovens regulering af gebyrer for betalingsinstrumenter¹⁸ følger af lovens kapitel 7, §§ 79 og 80 og er identiske med betalingsmiddelovens gebyrregler for betalingskort, henholdsvis § 15 og § 14.

Det er Konkurrencestyrelsen, der ifølge betalingstjenestelovens § 98, fører tilsyn med overholdelsen af bestemmelserne i lovens kapitel 7. Tilsynet omfatter bl.a. de gebyrbestemmelser, der gælder for brug af betalingskort i Danmark.

Betalingstjenestelovens gebyrregler, §§ 79 og 80

Det følger af betalingstjenestelovens § 79, at der ikke må anvendes urimelige priser og avancer, dvs. priser og avancer, der er højere, end det ville være tilfældet under virksom konkurrence.¹⁹ Som hovedregel vil priser fastsat på baggrund af en aktørs omkostninger ved at producere et produkt eller en serviceydelse tillagt en

¹⁷ Omfatter betalingstjenestelovens § 77 til § 81 om gebyr m.v.

¹⁸ *Betalingsinstrumenter er i betalingstjenestelovens § 6, stk. 9, defineret som: Enhver form for personligt instrument eller sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som brugeren benytter til at iværksætte en betalingsordre.*

¹⁹ *Afgørelsen heraf må ske gennem en hypotetisk præget bedømmelse af forholdene, som de ville være i et konkurrencepræget marked. Der kan derfor ikke kræves et egentligt bevis for, hvad en pris eller avance skal være, men der kræves en væsentlig sandsynliggørelse, jf. forslag til lov om ændring af lov om betalingskort m.v. af 3. december 1998 bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser nr. 5.*

rimelig avance opfylde kravet i § 79, dog forudsat, at der er tale om en effektiv virksomhed.²⁰

Udover gebyrreguleringen i betalingstjenestelovens § 79 indeholder lovens § 80 en række særlige regler for betalingsinstrumenter forsynet med chip, der benyttes i den fysiske handel.²¹ Det drejer sig om regler, der begrænser indløserne i at opkræve gebyr af betalingsmodtagere og forhindrer betalingsmodtagere i at opkræve gebyr af brugere af betalingskort.

Boks 4.2: Gebyrreglerne i betalingstjenestelovens § 80

- Omkostningerne ved driften af et betalingssystem kan pålægges betalingsmodtager, når transaktionen gennemføres ved brug af et betalingsinstrument
- Når en betalingstransaktion sker i den fysiske handel ved anvendelse af et betalingsinstrument med chip, hvor der benyttes underskrift, personlig hemmelig kode eller lignende, skal betalingsmodtagers betaling for at modtage betalingsinstrumentet ske ved et årligt abonnement.
- Der kan ikke kræves betaling af betalingsmodtager for at modtage betalingsinstrumenter uden chip i den fysiske handel.
- Hvis kortudsteder opkræver gebyr af kortholder, skal dette gebyr fastsættes uafhængigt af betalingsmodtagers forhold.
- Betalingsmodtager må ikke opkræve gebyr af kortbruger i den fysiske handel.
- I den ikke-fysiske handel må betalingsmodtager ikke kræve gebyr af kortbruger, der er højere end det gebyr, betalingsmodtager selv betaler til egen indløser.

Note: Der er kun medtaget de regler i § 80, der vedrører fastsættelse af gebyrer ved brug af betalingsinstrumenter.

Anm.: Lov nr. 385 af 25. maj 2009 om betalingstjenester.

Kilde: Konkurrencestyrelsens sammenskrivning af gebyrreglerne i betalingstjenestelovens § 80.

²⁰ Konkurrencestyrelsen skal efter betalingstjenesteloven ikke forud for et indgreb påvise, at der foreligger et misbrug af dominerede stilling, som tilfældet ville være efter konkurrenceloven. Et indgreb efter betalingstjenesteloven forudsætter heller ikke, at et for højt pris- eller avanceniveau skal have været konstateret over en længere periode. Styrelsen kan umiddelbart gribe ind, når det konstateres, at en aktør anvender urimelige priser og avancer ved fastsættelse af gebyrer for brug af internationale betalingskort, jf. betalingstjenestelovens § 98.

²¹ Ved fysisk handel forstås ifølge betalingstjenestelovens § 6, stk. 13: "Afviklingen af en betalingstransaktion, der forudsætter fysisk tilstedeværelse af betaler og betalingsmodtager." Fx er det fysisk handel, når kunder betaler med betalingskort i en tøjbutik, ved en bager, i en kiosk etc.

For den ikke-fysiske handel²² gælder alene betalingstjenestelovens § 79, der fastslår, at der ved fastsættelsen af gebyrerne ikke må anvendes urimelige priser og avancer. Inden for disse rammer kan indløserne selv fastsætte gebyrerne for indløsningen af betalingskort i den ikke-fysiske handel.

Økonomi- og erhvervsministeren har mulighed for at undtage betalingsinstrumenter helt eller delvist fra betalingstjenestelovens bestemmelser.²³ Derudover kan ministeren fastsætte nærmere regler om, hvorledes prisen for det årlige abonnement for dankort skal beregnes.²⁴ Endelig kan ministeren bestemme, at regler i betalingstjenestelovens § 80 ikke finder anvendelse for internationale betalingskort og samtidig fastsætte supplerende regler for sådanne betalingsinstrumenter.²⁵

Konkurrencestyrelsen følger løbende udviklingen i gebyrerne på betalingskortmarkedet. Styrelsen foretager i den forbindelse løbende undersøgelser af de omkostninger, der ligger bag fastsættelsen af de gebyrer, som aktørerne benytter over for forretninger og forbrugere, for at sikre, at gebyrerne er i overensstemmelse med § 79. Disse undersøgelser har medvirket til, at PBS har nedsat de maksimale gebyrer for indløsning af internationale betalingskort i den fysiske handel og for dankort og internationale betalingskort i den ikke-fysiske handel.

Rækkevidden af betalingstjenesteloven

Betalingstjenestelovens bestemmelser gælder for alle virksomheder, der udbyder betalingstjenester i Danmark. Der er ikke noget krav om, at virksomhederne skal have filialer eller lignende i Danmark. Selskaber, der indløser og udsteder betalingskort på det danske marked, uden at være etableret i Danmark, er omfattet af betalingstjenestelovens bestemmelser og dermed de samme regler som selskaber, der er etableret i Danmark. Eneste krav er, at disse virksomheder aktivt tilbyder deres produkter/ydelser på det danske marked.

De danske gebyrregler gælder endvidere også for udenlandske forretningers muligheder for at opkræve gebyr af kunderne, når fx de sælger varer og tjenesteydelse via internettet til kunder i Danmark. Undtaget herfra er dog internetforretninger,

²² Ved ikke-fysisk handel sluttes modsætningsvis af definitionen på fysisk handel, dvs. at ved transaktioner, hvor enten bruger eller betalingsmodtager ikke er fysisk til stede, er der tale om ikke-fysisk handel. Det er typisk handel på internettet, telefon- og postordresalg, brugen af betalingsinstrumenter i ubetjente betalingsautomater, fx Storrebelt og Øresund, parkeringsautomater og billetautomater, samt selvbetjeningsautomater i supermarkeder.

²³ Betalingstjenestelovens § 1, stk. 3. Retten til at give dispensationen efter denne bestemmelse er i dag delegeret til Finanstilsynet. En række teleselskaber har dispensationer fra lovens hæftelses- og ansvarsregler, det samme har Rejsekort AIS, jf. www.ks.dk og www.finet.dk

²⁴ Betalingstjenestelovens § 80 stk. 3. Ministeren har udstedt en bekendtgørelse om beregning af det årlige abonnement, nr. 1475 af 22. december 2009.

²⁵ Betalingstjenestelovens § 80, stk. 10. Ministeren har udstedt en bekendtgørelse om gebyrer ved brug af internationale betalingsmidler nr. 1118 af 26. november 2009

der udbyder såkaldte informationssamfundstjenester²⁶, der leveres online på internettet. De er omfattet af e-handelsdirektivet og i Danmark af e-handelsloven.²⁷ For disse virksomheder gælder hjemlandets gebyrregler, uanset hvor i EU, de udbyder deres tjenester, forudsat de ikke har oprettet filialer i Danmark. Formålet med lovgivningen er at sikre den frie bevægelighed i EU's indre marked for kommercielle on demand-tjenester først og fremmest på internettet.

I Danmark betyder det bl.a., at en række udenlandske flyselskaber, der ikke har etableret filialer i Danmark, men som sælger flyrejser til danske kunder over internettet, ikke er omfattet af betalingstjenestelovens gebyrregler, fordi køb af flybilletter online ved brug af betalingskort er en såkaldt informationssamfundstjeneste. Konkurrencestyrelsen kan derfor ikke gribe ind over for disse selskaber, hvis de fx overtræder betalingstjenestelovens gebyrbestemmelser.

Indløser af betalingskort i Danmark

I Danmark er det PBS International A/S, der står for hovedparten af indløsningen af internationale betalingskort. Der er dog andre indløser af internationale betalingskort i Danmark. Således indløser Diners Club selv deres Diners Club kort. Senest er Swedbank Card Service²⁸ i 2009 startet som indløser af Visa og MasterCard i Danmark.

Derudover er der også indløser, etableret i andre EU-lande, der indløser internationale betalingskort for forretninger i Danmark. Det gælder både i den fysiske og den ikke-fysiske handel. Fx indløser Royal Bank of Scotland, Euroline og Elavon internationale betalingskort for danske forretninger.

4.3 GEBYRER FOR BRUG AF DANKORT I DEN FYSISKE HANDEL

Da abonnementsbetalingen blev indført i 2005, blev der samtidig indført en regulering, der medførte, at der årligt sker en ændring af abonnementsbetalingen.

Det følger af bemærkningerne til ændringen af betalingsmiddeloven i 2005, at forretningernes samlede abonnement for at modtage dankort i den fysiske handel

²⁶ Ved informationssamfundstjenester forstås: Enhver tjeneste, der har kommercielt sigte, og som leveres online (ad elektronisk vej over en vis distance) på individuel anmodning fra en tjenestemodtager (enhver fysisk eller juridisk person, der modtager og anvender en informationssamfundstjeneste), jf. E-handelsloven, lov nr. 227 af 22. april 2002 § 2, stk. 1 og stk. 4. Fx er edb-programmer, der downloades, internetadgangstjenester, elektronisk post og flybilletter, der leveres online, informationssamfundstjenester.

²⁷ E-handelsdirektivet: Direktiv nr. 200/31/EF af 18. juni 2002 og E-handelsloven: Lov nr. 227 af 22. april 2002, jf. lovens § 2 om informationssamfundstjenester: Enhver tjeneste, der har et kommercielt sigte og som leveres online (ad elektronisk vej over en vis distance) på individuel anmodning fra en tjeneste modtager

²⁸ Swedbank Card Service er 100 pct. ejet af Swedbank AB og er en af de største indløser af MasterCard og Visa i Norden.

fra marts 2005 til december 2009 skulle reguleres årligt med den procentvise årlige udvikling i antallet af transaktioner med dankort i forhold til antallet af dankorttransaktioner i 2005. Det samme har derfor været gældende for det årlige abonnement for den enkelte forretning, der ligeledes er blevet reguleret med den årlige procentvise stigning i det samlede antal transaktioner.

Fra januar 2010 fastsættes det årlige abonnement for at modtage dankort i den fysiske handel på basis af halvdelen af omkostningerne ved driften af dankortsystemet. Samtidig er der udarbejdet en ny model til beregningen af det maksimale samlede abonnement PBS kan opkræve af forretningerne for at modtage dankort. Abonnementsmodellen er nærmere beskrevet i kapitel 3.

Tabel 4.1: Udviklingen i forretningernes årlige abonnement fra 2009 til 2010

Interval antal transaktioner	2009	Det beregnede årlige maksimale abonnement for 2010	Det faktiske abonnement for 2010
1 - 499	590	750	710
500 - 4.999	3.205	975	880
5.000 - 19.999	3.205	5.400	4.852
20.000 - 49.999	11.875	18.700	16.994
50.000 - 124.999	11.875	26.200	22.618
125.000 - 199.999	11.875	36.500	30.344
200.000 - 399.999	11.875	72.000	56.986
400.000 -	11.875	140.000	107.968

Anm.: Tredje kolonne viser det beregnede årlige maksimale abonnement, der ifølge bekendtgørelsen skal danne grundlag for beregningen af abonnementssatserne for intervallerne fremover. Kolonnen yderst til højre viser det faktiske årlige abonnement, som forretninger kommer til at betale i 2010, når afslaget på de 38 mio. kr. er fraregnet. For nærmere om afslaget på 38 mio. kr. se kapitel 3 om den nye abonnementsmodel.

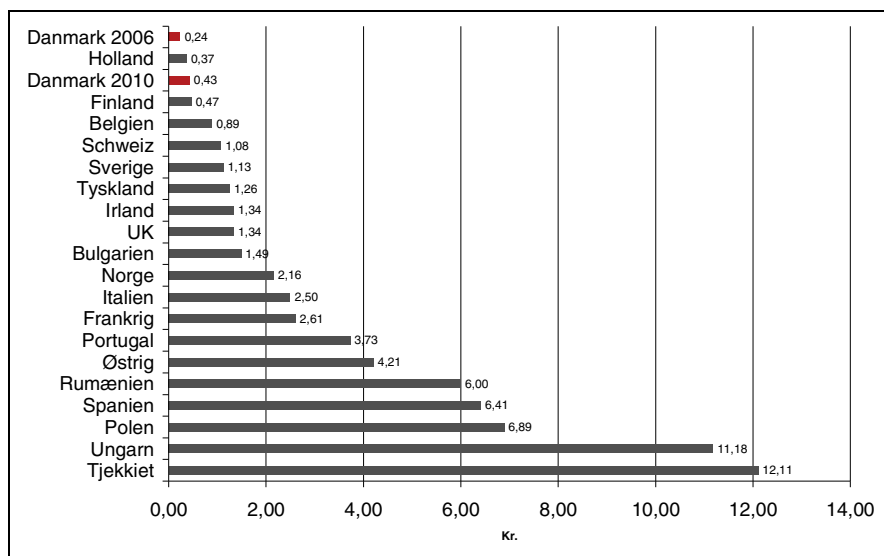
Note.: Afslaget gives som 25 pct. af stigningen i de samlede abonnementspriser fra 2009 til 2010. Den officielle prisliste kan ses på PBS' hjemmeside www.pbs.dk

Kilde: PBS og Konkurrencestyrelsens beregning

De maksimale abonnementssatser som PBS opkrævede af forretninger i 2009 for at modtage dankort i den fysiske handel er vist i tabel 4.1. Ligeledes er de maksimale abonnementssatser, som PBS kan opkræve af de enkelte forretninger for 2010 beregnet ud fra omkostningerne ved driften af dankortsystemet, jf. tabel 4.1, den næstsidste kolonne.

PBS har i 2010 givet forretningerne et afslag i den samlede abonnementsbetaling på 38 mio. kr.²⁹ I praksis fordeles afslaget over betalingen i 1. og 2. kvartal, som forretningerne skal betale i henholdsvis april og juli. For de sidste to kvartaler, der betales i oktober og januar 2011, betales fuldt beløb svarende til ¼ af det beregnede årlige abonnement. Den faktiske samlede abonnementsbetaling for forretninger i 2010, når afslaget er fratrukket, er vist i tabel 4.1, den yderste kolonne

Figur 4.1: Forretningernes transaktionsgebyr på debetkort i en række lande i EU i 2006

Ann.: Forretningernes gebyr pr. transaktion ved et gennemsnitligt købsbeløb på 373 kr. Hvad angår de danske tal er der tale om gebyr alene på dankortet, imens tallene for de andre lande er gennemsnitsgebyr for benyttede debetkort.

Kilde: PBS på basis af materiale fra MCKinsey Card Profit Pool, RBR

Selv om forretningernes omkostninger ved brug af dankort i den fysiske handel er steget væsentligt fra 2009 til 2010, er dankortet stadig et af de billigste betalingskort i Europa. Det gennemsnitlige transaktionsgebyr, som forretningerne betalte til indløser for at modtage betalingskort i 2006 i en række europæiske lande er vist i figur 4.1. Beregningerne er baseret på et gennemsnitligt køb på 373 kr., hvilket nogenlunde svarer til det gennemsnitlige køb på et dankort i 2006. Selv efter stigningen fra 2009 til 2010 vil dankortet stadig være blandt de billigste betalingskort i EU.

²⁹ Der er redegjort nærmere for PBS' afslag på 38 mio. kr. i kapitel 3, afsnit 3.6 om den nye dankortmodel.

Det skal bemærkes, at hvis man havde valgt et andet gennemsnitligt købsbeløb ville gebyrstørrelserne og rækkefølgen af landene i figuren sandsynligvis være anderledes. Det ville dog ikke ændre på, at dankortet stadig ville være et af de billigste debetkort blandt de udvalgte lande i 2006. Konkurrencestyrelsen og PBS er ikke bekendt med andre europæiske lande, der har lavere indløsningsgebyrer end de gebyrer, der fremgår af figur 4.1.

4.4 GEBYR FOR BRUG AF DANKORT I DEN IKKE-FYSISKE HANDEL

Gebyrerne for at benytte dankort i den ikke-fysiske handel fastsættes af PBS. Ikke-fysisk handel omfatter alle transaktioner, der er iværksat uden at både betalingsmodtager og bruger af dankortet er til stede samtidig. Det omfatter betalinger for køb på internettet og køb ved telefon- og postordresalg. Det er tilladt forretninger i den ikke-fysiske handel at overvælte det gebyr forretningerne betaler til indløser for at modtage betalingskort på kortbruger. Forretningen skal oplyse kortbruger om, at der tages gebyr for at betale med et betalingskort og størrelsen af dette gebyr.

Derudover er betaling for køb af varer ved brug af dankort i ubetjente betalingsautomater også omfattet af ikke-fysisk handel. Det kan bl.a. være køb af billetter i trafikselskabernes billetautomater ved stationerne, brugen af dankort ved betaling for passage af Storebælt og Øresund, betaling for parkering i parkeringsautomater, køb af benzin hos benzinstationerne mv.

Tabel 4.2: Udviklingen i PBS' maksimale gebyrer for brug af dankort i ikke-fysisk handel

Internettet og telefon og postordre	2005	Maj 2006	Juni 2008	2010
Køb under 50 kr.			0,70 kr.	0,70 kr.
Køb mellem 50 og 100 kr.	1,95 kr. + 0,1 pct. af transaktionsbeløbet	1,45 kr. + 0,1 pct. af transaktionsbeløbet	1,10 kr.	1,10 kr.
Køb på 100 kr. og derover			1,45 kr. + 0,1 pct. af transaktionsbeløbet	1,45 kr. + 0,1 pct. af transaktionsbeløbet
	2005	2007	2008	2009
Ubetjente betalingsautomater	0,50 kr.	0,50 kr.	0,50 kr.	0,50 kr.

Note: Der er tale om maksimale gebyrer. Derfor kan der være forretninger, der betaler et lavere gebyr end det, der er oplyst i tabellen.

Kilde: PBS' hjemmeside.

Konkurrencestyrelsen gennemførte i 2006 en undersøgelse af omkostningerne ved at indløse dankort på internettet, og styrelsen anbefalede dengang, at PBS nedsatte gebyrerne for brug af dankort på internettet. Specielt anbefalede styrelsen, at gebyret for transaktioner på små beløb blev nedsat for at fremme brugen af dankort på internettet.

PBS var enig i styrelsens anbefaling og indledte forhandlinger med internetforretningerne for i fællesskab at udarbejde en model, der differentierede gebyrer for små transaktionsbeløb med dankort.

I maj 2006 nedsatte PBS gebyret for brug af dankort på internettet fra maksimalt 1,95 kr. pr. transaktion plus 0,1 pct. af transaktionsbeløbet til 1,45 kr. pr. transaktion plus 0,1 pct. af transaktionsbeløbet, jf. tabel 4.2.

I juni 2008 indførte PBS en ny model med lavere gebyrer for betaling med dankort ved internethandel for beløb under 100 kr. For transaktionsbeløb under 50 kr. blev gebyret i juni 2009 nedsat til maksimalt 0,70 kr. pr. transaktion, og for transaktionsbeløb fra 50 kr. op til 100 kr. blev gebyret nedsat til maksimalt 1,10 kr. Da der er tale om maksimale gebyrer, er der forretninger, der betaler lavere gebyrer, jf. tabel 4.2.

I 2009 har en del store forretninger som fx Ikea og Netto indført selvbetjeningskasser, hvor kunderne selv scanner deres varer ind og derefter gennemfører betalingen selv. Betalingen kan ske med såvel kontanter som betalingskort. Disse selvbetjeningskasser falder ind under betalingstjenestelovens definition af ikke-fysisk handel. Derfor er disse transaktioner med dankort ikke omfattet af det abonnement, som forretningerne betaler til PBS for at modtage dankort i den fysiske handel. Dette forhold beskrives nærmere i afsnit 4.6

For de ubetjente betalingsautomater betaler forretningerne et fast transaktionsgebyr på 50 øre pr. transaktion til PBS. Der er ligeledes tale om et maksimalt gebyr, og der er forretninger, der har indgået aftaler med PBS om et lavere gebyr.

4.5 GEBYRER FOR BRUG AF INTERNATIONALE BETALINGSKORT I DANMARK

Betalingstjenestelovens § 80, stk. 10, giver økonomi- og erhvervsministeren ret til at fastsætte særlige regler for gebyrer for brug af internationale betalingskort i Danmark. Ministeren har benyttet den ret, og der er udarbejdet særlige regler for

brugen af internationale betalingskort i den fysiske handel i form af en bekendtgørelse.³⁰

Bekendtgørelsen fastsætter maksimale gebyrsatser for de gebyrer, som indløser af dansk udstedte internationale betalingskort kan opkræve af forretninger i den fysiske handel. Samtidig indeholder bekendtgørelsen betalingstjenestelovens forbud mod, at forretningerne kan overvælde disse gebyrer på brugerne af dansk udstedte internationale betalingskort i den fysiske handel.

Bekendtgørelsen fastsætter maksimale gebyrer for henholdsvis dansk udstedte internationale kreditkort på 0,75 pct. af transaktionsbeløbet, og for dansk udstedte internationale debetkort på 0,40 pct. af transaktionsbeløbet, dog maksimalt 4,00 kr.³¹ PBS har i 2008 valgt at nedsætte deres gebyr for dansk udstedte internationale debetkort til 0,3 pct., dog maksimalt 4,00 kr.

For udenlandsk udstedte betalingskort giver bekendtgørelsen indløser ret til selv at fastsætte gebyrerne over for forretningerne, dog skal disse være fastsat på baggrund af rimelige priser og avancer, jf. betalingstjenestelovens § 79. Samtidig undtager bekendtgørelsen forretninger fra forbuddet mod at opkræve gebyr af brugere af udenlandsk udstedte betalingskort. Dog må forretningerne ikke opkræve gebyr af bruger af et udenlandsk udstedt betalingskort, der er højere end det gebyr, som de selv betaler til indløser.

Brugen af internationale betalingskort på internettet og anden ikke-fysisk handel er ligesom brugen af dankort reguleret af betalingstjenestelovens § 79, hvilket betyder, at det er indløser af betalingskort, der som udgangspunkt fastsætter gebyrerne. Forretninger kan overvælde eget gebyr til indløser på brugerne af de internationale betalingskort, når de benyttes til betaling via internettet.

PBS har fastsat et maksimalt gebyr for brugen af dansk udstedte internationale betalingskort på internettet på 1,25 pct. af transaktionsbeløbet, dog minimum 0,70 kr. pr. transaktion. For udenlandsk udstedte internationale betalingskort er det maksimale gebyr på 3,75 pct. af transaktionsbeløbet. Andre indløser kan have fastsat andre gebyrer.

Konkurrencestyrelsen skal også påse, at reglerne i loven og bekendtgørelsen overholdes for disse betalingskort, jf. § 79 og § 98.

³⁰ Disse regler er fastsat ved bekendtgørelse nr. 1118 af 22. november 2009 om gebyrer ved brug af internationale betalingsmidler.

³¹ Et betalingskort kan være et debetkort, hvor transaktionsbeløbet trækkes fra brugers konto umiddelbart efter transaktionen er gennemført, senest den efterfølgende bankdag, eller kreditkort, hvor transaktionsbeløbet først trækkes fra brugers konto efter en vis periode. Hvor lang en periode kan variere alt efter kort og aftale mellem bruger og kortudsteder. Det kan være ved en måneds udgang eller løbende måned + 30 dage.

Konkurrencestyrelsen gennemførte i 2006 en omkostningsundersøgelse, som medførte, at PBS nedsatte gebyrerne for brug af udenlandsk udstedte internationale betalingskort i danske forretninger fra maksimalt 5,75 pct. af transaktionsbeløbet til 3,75 pct. af transaktionsbeløbet. Da der er tale om maksimale gebyrer, betalte forretningerne i gennemsnit et lavere gebyr end de 5,75 pct. Nedsættelsen til et maksimalt gebyr på 3,75 pct. forventes at slå igennem, så det gennemsnitlige gebyr ligeledes falder.

Konkurrencestyrelsen indsamlede i 2009 oplysninger om bankernes, PBS' og andre udsteders og indløseres omkostninger ved at udstede og indløse internationale betalingskort, for at kunne vurdere, om der er grund til at ændre bestemmelserne og gebyrtaksterne i bekendtgørelsen. Styrelsen forventer, at omkostningsundersøgelsen vil være afsluttet inden sommeren 2010.

Undersøgelsen skal bl.a. danne grundlag for drøftelser i en møderække, som Økonomi- og Erhvervsministeriet vil indkalde interessenter til i løbet af 2010 med henblik på at få en drøftelse af de gældende gebyrregler for internationale betalingskort, samt om der er behov for nye regler på området.

4.6 DEFINITIONEN PÅ FYSISK OG IKKE-FYSISK HANDEL

Den gældende definition på fysisk og ikke-fysisk handel blev indført i 1999. Detailhandlens organisationer har siden definitionen blev indført i 1999 løbende gjort opmærksom på, at de finder definitionen uhensigtsmæssig.

Økonomi- og Erhvervsministeriet vil i løbet af 2010 indkalde til en møderække, hvor man nærmere vil drøfte de gældende gebyrregler for betalingskort, samt den gældende definition på fysisk handel. En række interessenter vil blive indkaldt til møderne, bl.a. vil detailhandlen, Forbrugerrådet, PBS og Finansrådet blive indbudt.

Nærværende afsnit indeholder en række forhold, som bør inddrages ved overvejelser om, hvorvidt definitionen af fysisk og ikke-fysisk handel bør ændres.

Definitionen på henholdsvis fysisk handel og ikke-fysisk handel har betydning for betalingstjenestelovens gebyrregler i forbindelse med brug af betalingsinstrumenter³², herunder betalingskort. Gebyrreglerne for transaktioner med betalingskort er forskellige i den fysiske handel og i den ikke-fysiske handel.

³² Ved et betalingsinstrument forstås ifølge betalingstjenestelovens § 6, stk. 9: "Enhver form for personligt instrument eller sæt af procedurer, der er aftalt mellem brugeren og udbyderen af betalingstjenester, og som bruger benytter til at iværksætte en betalingsordre." Eksempler på betalingsinstrumenter er fx Dankort og andre betalingskort, der benyttes til at betale for køb af produkter på internettet og mobiltelefoner, der kan bruges som betaling for parkering, eller S-togsbilletter.

Fysisk handel defineres i betalingstjenesteloven som ”*afvikling af en betalings-transaktion, der forudsætter fysisk tilstedeværelse af betaler og betalingsmodtager.*”³³ Modsætningsvis sluttes, at ikke-fysisk handel er alle øvrige betalingstransaktioner med betalingsinstrumenter. Ikke-fysisk handel omfatter derfor ikke alene transaktioner med betalingskort på internettet, men også en række andre handelsformer som telefon- og postordresalg, brug af betalingskort i ubetjente betalingsautomater til køb af fx billetter i forbindelse med transport, parkeringsafgift, betaling ved betalingsvejanlæg (Storebælt og Øresund) samt betaling med betalingskort i ubetjente betalingsautomater ved benzinstandere og i forretningernes selvbetjeningskasser.

I forbindelse med Folketingets behandling af forslaget til lov om betalingstjenester i foråret 2009 var der i Folketingets Erhvervsudvalg debat om lovens definition på henholdsvis fysisk og ikke-fysisk handel. Debatten blev rejst af detailhandlens organisationer, der fremførte, at den gældende definition resulterer i, at forretninger, der tager imod betalinger i ubetjente betalingsautomater, stilles ringere end forretninger, der tager mod betalinger i betjente betalingsautomater, ”*da de gebyrmæssigt paralleliseres med internethandel og højere gebyrer*”. Detailhandelen foreslog derfor, at definitionen på fysisk handel blev ændret i forbindelse med lovændringen, så betalinger i henholdsvis betjente og ubetjente betalingsautomater fremover blev behandlet ens.

Økonomi- og erhvervsministeren fandt imidlertid, at det var nødvendigt nøje at overveje konsekvenserne af en eventuel ændring på definitionen, inden der blev fremsat lovforslag om dette. Som et led i debatten lovede ministeren, at Konkurrencestyrelsen i sin rapport om betalingskortmarkedet for 2010 ville se på, om den gældende sondring mellem fysisk og ikke-fysisk handel medfører en konkurrenceforvriddning.

Baggrunden for den nuværende definition på fysisk handel

Definitionen på fysisk handel blev oprindeligt indført i betalingsmiddeloven i 1999 i forbindelse med, at det blev muligt for indlødere af betalingskort at opkræve gebyrer af internetforretninger for at modtage betalingskort på internettet og anden ikke-fysisk handel, fx ubetjente betalingsautomater. Definitionen på fysisk handel blev overført uændret fra betalingsmiddelovens § 3, stk. 5, til betalingstjenestelovens § 6, nr. 13.

Baggrunden for at indføre en sondring mellem fysisk og ikke-fysisk handel i 1999 var at sikre, at udviklingen af nye handelsformer og betalingssystemer fremmes ved at give PBS og andre indlødere mulighed for at finansiere omkostningerne ved

³³ *Betalingstjenestelovens § 6, stk. 13.*

at udvikle disse systemer i form af gebyrer. Derved sikredes det, at dankortet fremover kunne følge med den teknologiske udvikling på området.

For at skabe dette incitament blev det besluttet, at alle transaktioner, der afvikles, uden at både betaler og betalingsmodtager er fysisk tilstede og aktivt medvirker til gennemførelsen af betalingstransaktionen, falder ind under begrebet ikke-fysisk handel. Afgrænsningen mellem fysisk og ikke-fysisk handel blev valgt, fordi den kan beskrives forholdsvis præcist i forhold til den traditionelle brug af betalingskort i forretninger. Sondringen er således en relativ enkel og operationel afgrænsning såvel lovteknisk som i praksis.³⁴

Det skal bemærkes, at det var tanken, at gebyrbestemmelsen³⁵, der indeholdt definitionen på fysisk handel, skulle revideres senest ved udgangen af 2001. Sigtet var at ophæve lovens sondring mellem de to handelsformer, hvis forudsætningen for fuld og reel konkurrence på betalingskort var skabt. Revisionen af lovens gebyrbestemmelser blev først vedtaget i Folketinget i 2003 og trådte i kraft 1. januar 2005. Vurderingen var i den forbindelse, at der stadig var behov for at begrænse gebyrerne i den fysiske handel og dermed behov for at opretholde sondringen mellem fysisk og ikke-fysisk handel.

Der var allerede i 1999 indvendinger mod definitionen på fysisk handel, fordi det medførte at benzinselskabernes betalingsautomater faldt uden for definitionen på fysisk handel. PBS og Finansrådet lovede imidlertid, at der ikke ville blive opkrævet gebyr af betalingstransaktioner for disse automater, før det blev muligt at opkræve gebyr for dankort i den fysiske handel. Dette skete i 2005, samtidig med indførelsen af gebyret på 50 øre for at modtage dankort i den fysiske handel.

Protester mod gebyret på 50 øre førte til et politisk indgreb i sommeren 2005, hvor man indførte en abonnementsmodel for forretningernes betaling med dankort. PBS opretholdt imidlertid gebyret på 50 øre for betaling med dankort i ubetjente betalingsautomater, og samtidig indgik PBS en aftale med benzinselskaber om en abonnementsløsning for benzinautomater.

I 2009 har nogle supermarkeder og varehuse indført selvbetjeningskasser i deres forretninger, hvor kunderne selv scanner deres varer ind og gennemfører betalingen ved brug af kontanter eller betalingskort. Disse selvbetjeningsautomater omfattes ligeledes af ikke-fysisk handel, fordi betalingstransaktionen kan gennemføres uden at betalingsmodtager er fysisk tilstede og medvirker aktivt til transaktions gennemførelse.

³⁴ Jf. *besvarelse af spørgsmål 3 stillet til Erhvervsudvalget den 21. december 1998 i forbindelse med Folketingets behandling af L 129 forslag til lov om ændring af lov om betalingskort m.v. fremsat 3. december 1998, bilag 11.*

³⁵ *Betalingskortlovens § 20. Frem til 2000 var det "Lov om betalingskort", der regulerede betalingskortområdet. Loven blev revideret i 2000 og kom i den forbindelse til at hedde lov om visse betalingsmidler. Betalingskortlovens gebyrbestemmelser var imidlertid undtaget fra denne revidering, fordi de var blevet indført i 1999.*

Gebyrreglerne for ubetjente betalingsautomater

Den gældende definition på fysisk handel betyder, at gebyrreglerne for brug af dansk udstedte betalingskort er forskellige, alt efter om kortene benyttes i betjente kasseapparater eller selvbetjeningskasseapparater.

Tabel 4.3: Gebyrer for betjente og ubetjente betalingsautomater

	Fysisk handel	Ikke-fysisk handel
	Betjente automater eller betjente kasseapparater	Ubetjente automater eller ubetjente kasseapparater
Dankort	Et årligt abonnement	0,50 kr. pr. transaktion
Dansk udstedte internationale debetkort	Maks. 0,4 pct. af transaktionsbeløbet, dog maks. 4 kr.	1,25 pct. af transaktionsbeløbet, dog min. 0,70 kr.
Dansk udstedte internationale kreditkort	Maks. 0,75 pct. af transaktionsbeløbet.	1,25 pct. af transaktionsbeløbet, dog min. 0,70 kr.

Note: Det er PBS, der fastsætter gebyrerne for de ubetjente betalingsautomater. Der er forretninger med ubetjente betalingsautomater, der har indgået aftale med PBS om lavere gebyrer end de oplyste gebyrer.

Anm.: PBS opkræver kun 0,3 pct. for dansk udstedte internationale debetkort.

Kilde: Konkurrencestyrelsens hjemmeside: www.ks.dk

For selvbetjeningskasserne, som er ikke-fysisk handel, betaler forretningerne gebyret på 50 øre pr. transaktion for dankort og 1,25 pct. af transaktionsbeløbet for dansk udstedte internationale betalingskort, jf. tabel 4.3. Disse gebyrer kan forretningerne overvælte på kunderne.³⁶

Forretningerne betaler derimod et årligt abonnement for at modtage dankort ved de betjente kasseapparater, og for dansk udstedte internationale kreditkort betaler forretningerne et transaktionsgebyr på maks. 0,75 pct. og for debetkort maks. 0,4 pct., dog højst 4,00 kr., jf. tabel 4.3. Disse gebyrer kan forretningerne ikke overvælte på kortbrugerne, da der er tale om fysisk handel.

En forretning med både betjente kasseapparater og selvbetjeningskasseapparater har således større omkostninger ved at modtage betalingskort, når kunder betaler ved en selvbetjeningskasse, end når kunderne betaler ved en betjent kasse.

³⁶ § 80, stk.6: "Uanset § 78, stk. 2, må betalingsmodtager ikke opkræve gebyr hos betaler for en betalingstransaktion i den fysiske handel, når betaler anvender et betalingsinstrument som defineret i § 6., nr. 9. og § 78 stk.2: "Udbyder må ikke hindre betalingsmodtager i at opkræve gebyr hos betaler for brugen af det pågældende betalingsinstrument eller tilbyde betaler en rabat, jf. dog § 80, stk. 6. Forbudet mod at opkræve gebyr for dansk udstedte internationale betalingskort i den ikke-fysiske handel følger af dankortaftalen fra 2005. Det skyldes, at indførelsen af abonnementsordningen for dankort gjorde det umuligt for forretningerne at overvælte et gebyr på den enkelte kortbruger. For at ligestille de dansk udstedte internationale betalingskort med dankort, valgte man politisk at forbyde forretningerne at overvælte gebyrer for disse betalingskort i den fysiske handel.

Forretningen kan imidlertid opkræve gebyr af kortbruger, der benytter selvbetjeningskasser og derved få dækket omkostningerne ved at modtage betalingskort. Det er dog Konkurrencestyrelsens indtryk, at der generelt ikke sker en overvæltning, formentlig fordi forretningerne vurderer, at kunderne vil fravælge at bruge betalingskort ved selvbetjeningskasserne, hvis de skulle betale et gebyr, når det er gebyrfrit at betale ved den betjente kasse.

Detailhandlens henvendelser

I forbindelse med behandlingen af forslaget til betalingstjenesteloven i foråret 2009 anførte detailhandlen i en henvendelse til Folketingets Erhvervsudvalg at definitionen på fysisk handel principielt medfører,

- *”at der lægges hindringer i vejen for automathandlen – og dermed at ubemandede benzinstationer stilles ringere, fordi de gebyrmæssigt paralleliseres med internethandel og højere gebyrer, mens bemandede stationer er omfattet af gebyrbestemmelserne for fysisk handel*
- *at benzinstationer, der tilbyder kunderne muligheden for at betale både ved pumpen og i butikken, afkræves to abonnementer³⁷ til PBS, selv om der er tale om en og samme virksomhed på samme matrikel.”*

Flere af detailhandlens organisationer finder, at reglerne forskelsbehandler betalinger ved betjente og ubetjente kasseapparater. Det vil efter deres opfattelse medføre, at færre forretninger vil indføre selvbetjeningskasser, fordi det vil betyde øgede omkostninger for forretningerne ved at modtage betalingskort, når de skal betale højere gebyrer for de transaktioner, der går gennem selvbetjeningskasserne. De har endvidere givet udtryk for, at den gældende definition på fysisk handel vil hæmme indførelsen af nye betalingsformer, og at dette vil bremse den teknologiske udvikling.

Organisationerne ønsker definitionen ændret, så der ikke er forskel på gebyrerne for at benytte betalingskort i almindelige kasseapparater og selvbetjeningskasser. Såvel Energi- og Olieforum som Dansk Erhverv har foreslået en ny sontring i forhold til, om selve kortet benyttes i forbindelse med transaktionen, som kan sammenlignes med begreberne ”card present” og ”card not present” som også kendes fra udlandet.

³⁷ Benzinskaberne har indgået en aftale med PBS om, at de betaler et årligt abonnement for de ubetjente betalingsautomater i stedet for 50 øre pr. transaktion for at modtage dankort, foruden det abonnement for dankort, som de betaler for de betjente betalingsautomater. Der er ligeledes indgået en speciel aftale om gebyrerne for de dansk udstedte internationale betalingskort.

Konsekvenser af en ændret definition på fysisk handel

En eventuel ændring af definitionen på fysisk handel kan kun ske ved en ændring af betalingstjenesteloven. Det er således en politisk beslutning, om det skal ske. Definitionen på fysisk handel har stor betydning for de gebyrer, som forretningerne skal betale for at modtage betalingskort.

En ændring af definitionen vil påvirke dankortabonnementet og dermed modellen for beregningen af den årlige abonnementsbetaling for forretninger. I dag dækker abonnementet halvdelen af PBS' omkostninger ved at indløse dankortet i den fysiske handel.

Hvis selvbetjeningsautomater fremover skal betragtes som fysisk handel, skal PBS' omkostninger ved at indløse dankort for ubetjente betalingsautomater indregnes i de samlede omkostninger ved driften af dankortsystemet. Dette vil medføre, at det samlede årlige abonnement for at modtage dankort vil stige. Derved vil abonnementssatserne i de otte intervaller skulle forhøjes, jf. bekendtgørelsen om abonnementet. Det vil betyde en lige stor procentvis stigning i abonnementet for alle forretninger. Alle de forretninger, der ikke har eller ikke vil indføre selvbetjeningsautomater, vil derfor komme til at betale en del af omkostningerne ved kortbetalinger i selvbetjeningsautomaterne.

Hertil kommer, at det må forventes, at det fortrinsvis er store forretninger med mange transaktioner, der vil indføre selvbetjeningsautomater. Derfor vil forretninger med få årlige transaktioner komme til at betale en del af omkostningerne ved at indløse dankort for selvbetjeningsautomater, mens størstedelen af besparelserne ved at indføre selvbetjeningsautomaterne vil tilfalde forretninger med mange årlige transaktioner.

Samtidig vil en ændret definition betyde, at PBS fratages muligheden for at få fuld omkostningsdækning plus en rimelig avance for transaktionerne i selvbetjeningsautomaterne. Det var en forudsætning ved indførelsen af gebyrreglerne i 1999, at PBS skulle have dækket omkostningerne plus en rimelig avance ved indløsning af korttransaktioner i den ikke-fysiske handel.

PBS har dog tilkendegivet, at selskabet er *"åben over for at drøfte, om selvbetjeningsautomaterne fremover bør indgå i den lovregulerede dankort-økonomi. Det er dog vigtigt at sikre fornuftige rammebetingelser, så dankortet også i fremtiden kan benyttes til at betale med via de medier og platforme, som danskerne foretrækker."*³⁸

³⁸ Berlingske Business onsdag den 27. januar 2010.

Konkurrencestyrelsens vurdering

Indførslen af ubetjente betalingsautomater og selvbetjeningskasser vurderes ikke umiddelbart at få betydning for udviklingen i brugen af betalingskort. Der kommer således ikke umiddelbart flere eller færre betalingskorttransaktioner i den enkelte forretning ved at indføre selvbetjeningskasser. Med den nuværende definition kan det a priori ikke udelukkes, at udviklingen i den ikke-fysiske handel i et eller andet omfang kan blive hæmmet.

Forretninger, som indfører ubetjente betalingsautomater, kommer således samlet set til at betale mere for at modtage dankort, idet de transaktioner, som flytter fra betjente betalingsautomater, fx kasseapparater, til ubetjente betalingsautomater, fx selvbetjeningskasser, vil udløse et højere gebyr pr. transaktion.

Med den nuværende definition kan indførslen af selvbetjeningskasserne medføre, at forretninger, der ikke indfører selvbetjeningskasser, kommer til at betale et højere årligt abonnement. Alt andet lige vil det ske, hvis indførslen af selvbetjeningskasser medfører, at der kommer et lavere antal dankorttransaktioner i den fysiske handel, og det medfører, at de forretninger, der indfører selvbetjeningsautomater, indplaceres i et abonnementsinterval med et lavere årligt abonnement. Herved bliver den samlede årlige abonnementsbetaling, som PBS faktisk opkræver, lavere end den samlede årlige abonnementsbetaling, PBS reelt har ret til at opkræve. Det medfører, at PBS efterfølgende kan forhøje det årligt abonnement som den enkelte forretning skal betale.

Hvor stor en meromkostning, det vil betyde for den enkelte forretning at indføre selvbetjeningskasser, er svært at forudsige. Det vil afhænge af antallet af transaktioner, der flyttes fra betjente betalingsautomater til selvbetjeningsautomater. Det er dog vurderingen, at meromkostningerne ved at modtage betalingskortene i selvbetjeningskasserne vil være beskeden i forhold til de fordele og besparelser, forretningerne vil få ved at indføre selvbetjeningskasser. Forretningerne kan bl.a. spare lønudgifter til en del ansatte, da selvbetjeningskasser kræver mindre personale.

Det er således tvivlsomt, at øgede omkostninger ved at modtage betalingskort vil være udslagsgivende i en forretnings vurdering af, om det kan betale sig at indføre selvbetjeningskasser. Det vil afhænge af, om de samlede fordele og besparelser ved at indføre automaterne er højere end de samlede ulemper og udgifter. Dette underbygges af, at en del forretninger allerede har indført selvbetjeningskasser på trods af, at de kommer til at betale højere gebyrer pr. transaktion.

Konkurrencestyrelsen finder ikke, at det forhold, at der er forskellige regler for forskellige forretningskoncepter, kan betegnes som konkurrenceforvridende i noget betydeligt omfang. Det er op til den enkelte forretning at vurdere fordele og ulemper ved forskellige forretningskoncepter. Der gælder de samme regler for alle forretninger, ligesom det er op til den enkelte forretning at beslutte, om de vil ind-

føre ubetjente betalingsmiljøer i deres forretninger ud fra en samlet vurdering af fordele og ulemper. I denne sammenhæng vurderes den nuværende sondring mellem fysisk og ikke-fysisk handel ikke at være udslagsgivende for forretningernes valg af betalingsløsninger og derfor heller ikke konkurrenceforvridende i nogen betydende udstrækning.

Konklusion

Samlet set finder Konkurrencestyrelsen det ikke umiddelbart sandsynligt, at den gældende definition på fysisk handel hæmmer indførslen af ubetjente betalingsautomater inkl. selvbetjeningskasser i noget betydeligt omfang. Forretningernes incitament til at indføre selvbetjeningskasser vil afhænge af, om det samlet set vil medføre en besparelse at indføre selvbetjeningskasser, og de øgede omkostninger ved at modtage betalingskort vurderes i denne sammenhæng ikke at være af afgørende betydning.

Styrelsen finder heller ikke, at betalingstjenestelovens sondring mellem fysisk og ikke-fysisk handel er konkurrenceforvridende i noget betydeligt omfang, da der gælder samme regler for alle forretninger.

Styrelsen vil dog ikke afvise, at der kan findes en mere hensigtsmæssig definition på fysisk handel. Der er, siden definitionen blev indført i 1999, sket en teknologisk udvikling, der udviser forskellene på betalingsformerne, fx selvbetjeningskasser i det samme fysiske forretningsmiljø som betjente kasseapparater, hvor der set ud fra kundens synsvinkel ikke er større forskel på, hvordan handlen og betalingen foregår.

Styrelsen finder imidlertid, at der er grund til nærmere at overveje fordele og ulemper ved andre definitioner end den, der gælder i dag, inden der fremsættes forslag til en ændring af betalingstjenesteloven. Det er derudover vigtigt, at en ny definition ud over at tage hensyn til den udvikling, der er sket, også kommer til at indeholde en vis fremtidssikring, så der ikke opstår en lignende situation om få år igen.

Kapitel 5

Sikkerheden ved brug af dankort

5.1 INDLEDNING OG KONKLUSIONER

Der er ved betalingskort ligesom ved andre betalingsmidler forbundet en risiko med betalingen. For at bevare tilliden til betalingskort er det vigtigt, at kortsystemerne sørger for en god beskyttelse mod misbrug. Derudover er det nødvendigt med en konstant øget beskyttelse af både forbrugere og forretninger mod misbrug, eftersom kortmisbrugerne bliver stadigt mere opfindsomme.

Boks 5.1: Hovedkonklusioner

- **Brug af chip har fjernet falske dankort.** Antallet af misbrugssager som følge af falske dankort er faldet siden 2004, og siden 1. halvår af 2008 har der ikke været nogen sager med falske dankort. I 2006 stod falske dankort for et tab på næsten 3 mio. kr.
- **Misbrug af stjålne og tabte dankort har været konstant siden 2004.** Tyveri af dankort efter afluring af PIN-koden påvirkes ikke af brugen af chippen. Siden 2004 har der været 4-5 sager pr. år med stjålne dankort pr. 1 mio. transaktioner.
- **Højere misbrug med dankort på internettet end i den fysiske handel.** Misbrug af dankort på internettet påvirkes ikke af, hvorvidt kortet er forsynet med chip. Der har i de senere år været en stigning i antallet af misbrugssager med dankortbetalinger på internettet.
- **Tab som følge af dankortmisbrug har været faldende i forhold til omsætningen.** Tabet udgør en meget lille andel af omsætningen med dankort. I 2004 var tabet på 5 kr. ud af en omsætning på 1 mio. kr. i den fysiske handel, i 2009 udgjorde det knap 4 kr. På internettet udgjorde tabet knap 90 kr. i 2004 ud af en omsætning på 1 mio. kr., i 2009 udgjorde det 45 kr.
- **Sikkerhed ved brug af betalingskort forbedres løbende.** Det er nødvendigt at forbedre sikkerheden løbende, fordi misbrugerne hele tiden udvikler deres metoder. PBS arbejder på at minimere misbruget af dankort. Fx overvåges brugen af dankort i dag i døgndrift, så der hurtigt kan gribes ind, hvis væsentlige ændringer i forbrugsmønstret indikerer, at der kan være tale om misbrug af et dankort.

5.2 BRUGEN AF CHIP I DEN FYSISKE HANDEL

Baggrunden for at indføre chipteknologi var, at udviklingen havde gjort, at magnetstripen ikke længere var sikker nok. I dag er det forholdsvis let at forfalske et betalingskort med magnetstribe ved at kopiere magnetstripen og overføre den på et nyt kort. En samtidig afluring af PIN-koden er herefter nok til at misbruge kortet til fx at hæve penge i bankernes automater.

I løbet af 2004 blev alle dankort og Visa/dankort skiftet ud med kort, der var forsynet med chip. Således var alle dankort og Visa/dankort pr. 1. januar 2005 forsynet med chip. Ifølge betalingstjenestelovens § 80, stk. 1, kan indløser kun opkræve gebyrer af forretningerne for at gennemføre transaktioner, hvis betalingskortet er forsynet med chip.

For at chippen kan bidrage til en øget sikkerhed, er det dog ikke nok, at betalingskortene er forsynet med chip. Det er også nødvendigt, at forretningerne har udskiftet deres terminaler til chip-terminaler, så transaktionerne foregår ved brug af chippen.

Selvom alle dankort var forsynet med chip i starten af 2005, var der ikke mange forretninger, der dengang havde terminaler, der aflæste chippen. De fleste forretninger havde i lang tid benyttet sig af kombinationen af magnetstribe og PIN-kode, hvilket hidtil havde givet en god sikkerhed. Derudover havde chip-terminalerne i starten af 2005 en væsentlig længere transaktionstid end terminaler, der ikke aflæste chip. Kombinationen af de to forhold fik forretningerne til at tøve med at udskifte deres terminaler og benytte chippen. For at afhjælpe problemerne indgik PBS et samarbejde med flere detailhandelsorganisationer, hvilket bevirkede, at flere af problemerne blev løst. Bl.a. kom transaktionstiden for overførsler med chip ned på linje med transaktionstiden for betalinger med magnetstribe.

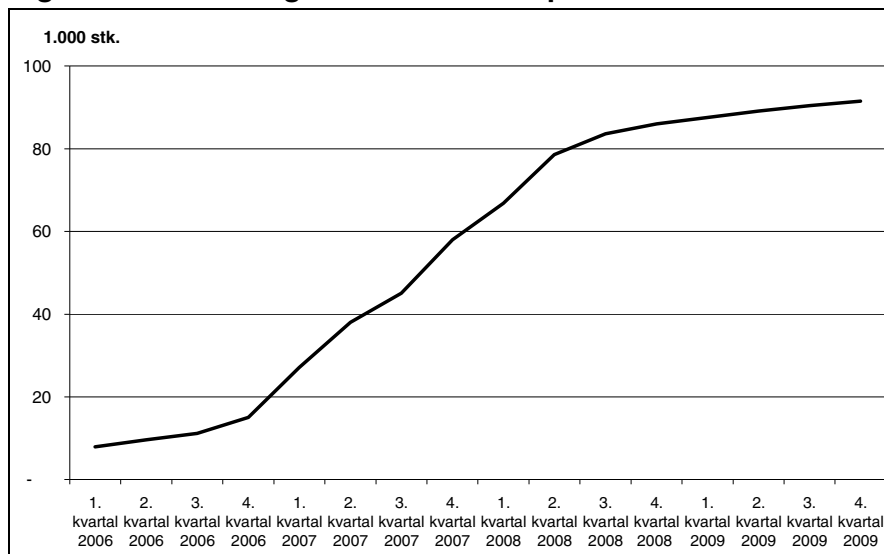
I slutningen af 2005 og starten af 2006 var der i Danmark en stor svindelsag med betalingskort. En østeuropæisk bande brød ind i en række forretninger og indsatte skimmingsudstyr i deres terminaler. Ved skimming forstås, at der indsættes en aflæser i terminalen. Denne aflæser kan både aflæse magnetstriber og PIN-koder, og det lykkedes på denne måde banden at fremstille forfalskede kort og distribuere dem i flere lande. De falske kort blev i særlig grad benyttet i bankernes pengeautomater.

Dengang var de danske pengeautomater udstyret med en fallback-funktion, således at magnetstripen automatisk blev benyttet i tilfælde, hvor chippen ikke kunne aflæses. Denne funktion var kun tiltænkt at skulle virke i en overgangsperiode i 2005, men blev forlænget pga. problemer med at aflæse chip-kortene i bankernes pengeautomater. Som følge af svindelsagen ophørte bankerne med brugen af fallback-funktionen i pengeautomaterne.

Denne svindelsag illustrerede, hvor let det er at kopiere oplysningerne fra et betalingskorts magnetstribes og samtidig aflure kortens PIN-kode.

Efter svindelsagen i 2006 steg antallet af chip-terminaler i forretningerne markant. Antallet af chip-terminaler steg især i 2007 og første halvår af 2008, hvorefter stigningen aftog, jf. figur 5.1. Ved udgangen af 2009 havde danske forretninger omkring 91.500 chipterminaler, hvilket er over seks gange så mange som i slutningen af 2006, hvor der var installeret ca. 15.000 chip-terminaler i Danmark. I dag udgør chipterminalerne over 90 pct. af det samlede antal kortterminaler.³⁹

Figur 5.1: Udviklingen i antallet af chip-terminaler

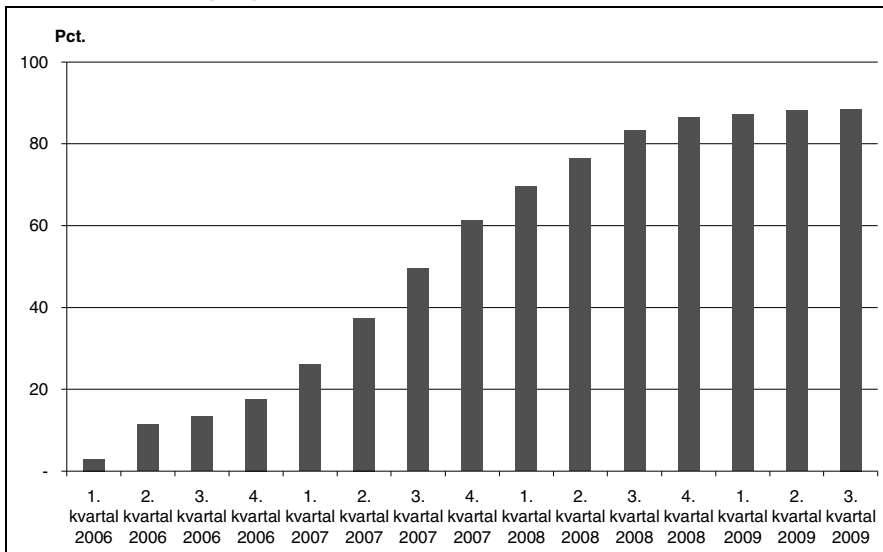

Kilde: PBS

Udskiftningen af terminalerne i 2007 og 2008 til chip-terminaler medførte, at langt flere af transaktionerne i den fysiske handel blev gennemført ved aflæsning af chip. Overgangen til chip-terminaler har bevirket, at sager med forfalskede danskort i dag ikke forekommer, jf. afsnit 5.3.

³⁹ Der er i dag ca. 91.500 chipterminaler og ca. 10.000 magnetstribeterminaler.

Figur 5.2: Andel af dankorttransaktioner, hvor der er benyttet chip i pct.

Note: Transaktioner på internettet er ikke medregnet, da chip er uden betydning i denne sammenhæng. Indtil 1. kvartal 2007 er disse dog medregnet i det samlede antal transaktioner, men i denne periode er antallet er transaktioner på nettet så små, at de er ubetydelige i denne sammenhæng.

Kilde: PBS

Andelen af dankorttransaktioner, der bliver gennemført ved chip, er steget med næsten 50 pct. i perioden fra 2007 til første halvdel af 2008, jf. figur 5.2. I slutningen af 2006 blev under 20 pct. af alle dankorttransaktioner gennemført ved brug af chip, imens det i begyndelsen af 2010 er over 90 pct. af transaktionerne, der er chiptransaktioner.⁴⁰

Fra 1. juli 2010 skal alle terminaler, der modtager betalingskort, modtage chip som førstevalg. Andelen af dankorttransaktioner, hvor der benyttes chip, vil sandsynligvis herefter komme tæt på 100 pct., men magnetstripen vil stadig kunne benyttes, hvis kortets chip ikke fungerer, fx hvis den er beskadiget. I disse tilfælde skal ekspedienten dog aktivt tillade brugen af magnetstripen.

Der var i begyndelsen af 2010 ca. 10.000 mindre danske forretninger, der stadig manglede at få udskiftet deres magnetstribeterminaler til chip-terminaler.

En stor del af de chip-terminaler, der er installeret i forretningerne, har en funktion, der gør det muligt for dem at gennemføre transaktioner offline, således at terminalerne kan benyttes, selvom PBS' kortsystemer er nede. Terminalerne kan i

⁴⁰ PBS' hjemmeside: www.pbs.dk

dag kontrollere, at betalingskort og PIN-kode passer sammen, uden at der er online forbindelse til indløser/PBS.

5.3 MISBRUG MED DANKORTET

Den økonomiske risiko ved misbrug fordeles mellem forbrugere, forretninger og banker. Betalingstjenesteloven beskytter generelt forbrugerne særdeles godt mod misbrug af betalingskort, da de som regel holdes skadesløse, hvis deres betalingskort misbruges. Forbrugeren er forpligtet til at holde sin PIN-kode hemmelig, hvilket er det afgørende i reglerne for hæftelse. Ved misbrug er det dog indløser, der har bevisbyrden for, at forbrugeren ikke har holdt sin PIN-kode hemmelig eller på anden måde har misbrugt sit betalingskort. Som hovedregel hæfter udsteder af betalingskort for tab, hvis andre har misbrugt kortet. Forbrugerne har dog en selvrisiko på 1.100 kr., hvis kortets PIN-kode er brugt i forbindelse med tredjemandsmisbrug.

Forretninger opnår gennem aftaler med indløser (oftest PBS) også en vis beskyttelse mod misbrug. Men forretningerne skal ligeledes overholde et regelsæt, hvis de skal opnå den aftalte beskyttelse. Regelsættet afhænger af aftalen med indløser. Det er generelt udstederen og indløseren af betalingskortet, der har pligt til at sikre, at betalingskortsystemet er sikkert.

Tabel 5.1: Antal misbrugssager med dankort

Stk.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stjålne og tabte kort	2.066	2.679	2.564	3.290	3.459	3.196
Falske kort	448	143	551	2	1	0
Internettet	2.605	1.336	1.374	3.364	6.142	7.100
I alt	5.119	4.158	4.489	6.656	9.602	10.296

Kilde: PBS' hjemmeside: www.dankort.dk

Brugen af chip har gjort det langt sværere for misbrugere at forfalske betalingskort. Der er ikke registreret sager med forfalskede dankort siden 1. halvår 2008. Generelt har antallet af sager med falske dankort dog siden 2004 været lavt set i forhold til misbruget på internettet og misbruget med stjålne og tabte dankort, jf. tabel 5.1.

Den øgede brug af chip mindsker ikke misbrug med stjålne betalingskort, hvor koden samtidig er blevet afluret. I den slags misbrugssager har det ingen betydning, hverken om kortet er udstyret med chip, eller om chippen har været benyttet i forbindelse med gennemførelsen af en betalingstransaktion.

Hvad angår misbrug på internettet, bør det bemærkes, at en kortbruger ikke er sikret imod misbrug på internettet, blot fordi han vælger ikke at benytte sit dankort på internettet. Betalinger på internettet kan gennemføres alene ved hjælp af oplysninger, der er angivet på selve betalingskortet. Det er således ikke nødvendigt at have selve kortet, blot man er i besiddelse af kortoplysningerne, kan kortet misbruges.

Det samlede antal af misbrugssager har været stigende i de sidste par år. Det skyldes et øget antal misbrugssager i forbindelse med, at dankort benyttes på internettet. Stigningen i misbrugssager i forbindelse med brug af dankort på internettet er siden 2004 steget fra godt 2.500 sager til godt 7.000, svarende til knap en tredobling. Samlet set er antallet af misbrugssager steget fra 5.000 til 10.000, og er dermed fordoblet siden 2004, jf. tabel 5.1. På trods af stigningen er der dog tale om få sager i forholdet til antallet af transaktioner med dankort, jf. tabel 5.2.

Tabel 5.2: Antallet af misbrugssager med dankort i forhold til 1 mio. transaktioner med dankort

Stk. i forhold til 1 mio. dankorttransaktioner	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Stjålne og tabte kort	4	5	4	5	5	4
Falske kort	1	0	1	0	0	0
Internettet	211	79	61	119	184	189

Note: For stjålne, tabte kort og falske kort er benyttet antallet af transaktioner med dankort i den fysiske handel. For misbrugssager på internettet er benyttet antallet af transaktioner med dankort på internettet.

Anm.: I tallene for misbrug med tabte, stjålne og falske kort indgår antallet af misbrugssager, der skyldes misbrug af dankort i bankernes pengeautomater. Der findes ikke oplysninger om det samlede antal af transaktioner med dankort i pengeautomaterne.

Kilde: PBS' hjemmeside: www.dankort.dk, Konkurrencestyrelsens beregninger

Antallet af misbrugssager med stjålne og tabte dankort i forhold til antal dankorttransaktioner i den fysiske handel har været nogenlunde konstant i perioden fra 2004 til 2009 med 4-5 sager om året pr. 1 mio. transaktioner, jf. tabel 5.2

På internettet er antallet af misbrugssager i forhold til 1 mio. dankorttransaktioner faldet fra 211 i 2004 til 189 i 2009. Imidlertid faldt antallet af misbrugssager i 2005 og 2006 til gennemsnitlig 61 sager pr. 1 mio. dankorttransaktioner.

Siden 2006 er antallet af misbrugssager ved brug af dankort på internettet steget fra gennemsnitlig 61 sager pr. 1 mio. transaktion til 189 sager pr. 1 mio. transaktion, hvilket er en tredobling.

Tabel 5.3: Tab som følge af misbrug med dankort

1.000 kr.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Samlet tab	33.169	33.544	31.309	35.949	39.157	38.896
Banker	18.143	17.955	18.960	22.485	23.960	20.802
Stjålne og tabte kort	13.507	16.728	16.210	22.466	23.960	20.802
Falske kort	4.636	1.227	2.750	19	0	0
Forretninger	10.304	11.759	8.324	8.389	9.287	8.514
Stjålne og tabte kort	10.207	11.732	8.226	8.389	9.258	8.514
Falske kort	97	27	98	0	29	0
Internettet	4.722	3.830	4.025	5.075	5.910	9.580

Kilde: PBS' hjemmeside: www.dankort.dk

Det samlede tab som følge af misbrug med dankort har været stigende fra ca. 33 mio. kr. i 2004 til knap 39 mio. kr. i 2009. Halvdelen af det samlede tab på knap 39 mio. kr. forekommer i forbindelse med misbrug af dankort i bankernes pengeautomater. Til sammenligning var der et tab på knap 9 mio. kr. som følge af stjålne og tabte dankort i forretningerne, og et tab på knap 10 mio. kr. ved misbrug af dankort på internettet, jf. tabel 5.3.

Stigningen i det samlede tab på grund af misbrug på 6 mio. kr. fra 2004 til 2009 vedrører primært en stigning i misbruget med dankort på internettet. I 2004 udgjorde tabet som følge af misbrug med dankort på internettet mindre end en syvendedel af det samlede tab. I 2009 var tabet steget til over en fjerdedel af det samlede misbrug, jf. tabel 5.3.

Tabel 5.4: Tab ved misbrug med dankort i forhold til omsætningen pr. 1 mio. kr.

Kr.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Forretninger	5,30	5,64	3,78	3,56	4,81	3,65
Stjålne og tabte kort	5,25	5,63	3,73	3,56	4,81	3,65
Falske kort	0,05	0,01	0,05	0,00	0,00	0,00
Internettet	88,3	54,4	33,4	32,1	31,9	45,7

Anm.: Bankernes tab ved misbrug er udeladt, da der ikke findes en samlet opgørelse over kontanthævninger med dankort i bankernes automater

Kilde.: Konkurrencestyrelsens beregninger på baggrund af tal fra PBS

Tabet i forbindelse med brug af dankort på internettet har, opgjort pr. 1 mio. kr. omsætning med dankortet været faldende fra 2004 til 2009. I den fysiske handel er tabets andel af omsætningen faldet fra over 5 kr. i 2004 til under 4 kr. i 2009 pr. 1 mio. kr. omsætning. Tabet ved misbrug af dankort på internettet i forhold til en omsætning på 1 mio. kr. er højere end for den fysiske handel, men er faldet mere. Fra 2004 er tabet faldet fra knap 90 kr. til godt 45 kr. pr. omsætning på 1 mio. kr. i 2009, jf. tabel 5.4.

Selvom tabets andel ved handel på internettet i 2009 udgør over ti gange så meget som ved handel i forretningerne, er det dog stadig under en halv promille af den samlede omsætning. Det samlede tab som følge af misbrug har været stigende siden 2009, men set i forhold til omsætningen i forbindelse med brugen af dankort er tabet beskedent, jf. tabel 5.3

Fremadrettet sikkerhed

Sikkerheden ved brug af betalingskort skal løbende forbedres. Misbrugerne og deres metoder til at forsøge at misbruge betalingskort og de oplysninger, der er lagret på kortene, bliver stadig mere avancerede. Derfor skal udstedere og indlødere til stadighed udvikle deres metoder til at imødegå svindel og forsøge at være på forkant med den teknologiske udvikling. Selv om det ikke endnu er lykkedes svindlere at forfalske chippen, bliver deres metoder også mere og mere avancerede.

PBS bestræber sig på at minimere misbruget. Det sker ved hjælp af analysearbejde, transaktionsovervågning og efterforskning. I den forbindelse anvender PBS overvågningssystemer. Overvågningssystemerne alarmerer PBS ved forbrugsmønstre, som kunne indikere, at der foregår et misbrug. Overvågningen foregår i døgndrift, så der kan reageres hurtigt i tilfælde af mistanke om misbrug.

Kapitel 6

Lov om betalingstjenester

6.1 INDLEDNING OG KONKLUSIONER

I november 2009 trådte lov om betalingstjenester i kraft. Loven implementerede et EU-direktiv, som har til formål at skabe ensartede regler i EU på betalingstjenesteområdet. Gennemførelsen af direktivet betyder, at betalingstjenester, som tidligere ikke var reguleret i Danmark i lov om visse betalingsmidler, nu er omfattet af de samme regler som andre betalingstjenester.

Med den nye lov indførtes en række ændringer og nyskabelser for betalingsinstrumenter og -tjenester. Loven er med til at skabe større gennemsigtighed, større konkurrence og nye produkter. Reglerne sætter rammevilkårene for betalingskortmarkedet og er derfor vigtige for at forstå markedet.

Boks 6.1: Hovedkonklusioner

- **Ensartede regler sikrer større gennemsigtighed og forventes at skabe større konkurrence og nye produkter.** Loven implementerer et EU-direktiv, der skaber fælles regler for alle betalingstjenesteudbydere og betalingstjenester i EU.
- **Forbrugerbeskyttelsesniveauet øges på flere områder.** Det bliver bl.a. lettere for forbrugeren at sammenligne udbudte betalingstjenester, da loven skaber samme regler for alle betalingstjenester og stiller krav til, at forbrugerne får flere oplysninger forud for udførelsen af en betalingstjeneste, så forbrugeren kan foretage sine valg på et mere oplyst grundlag.
- **Ny finansiel virksomhed øger konkurrencen.** Europæisk pas og muligheden for at kalde sig et betalingsinstitut styrker konkurrencen på betalingstjenester. Europæisk pas gør det lettere at udbyde betalingstjenester over grænserne, og muligheden for at kalde sig et betalingsinstitut og de krav, der følger, er med til at kvalificere betalingsinstitutudbydere.
- **Betalingsinstitutudbydere skal have tilladelse til at udbyde betalingstjenester.** At alle udbydere af betalingstjenester skal have tilladelse til at udbyde betalingstjenester skaber ens vilkår for konkurrencen. →

- **Hurtigere gennemførelse af betalinger og bedre regler for rentetilskrivning.** Loven fastsætter regler om, at betalingstransaktioner i langt de fleste tilfælde skal gennemføres samme dag som de startes, og at beløb skal rentetilskrives den dag, hvor beløbet modtages.

6.2 BAGGRUND

Med ikrafttrædelsen af lov om betalingstjenester i november 2009 indførtes en række ændringer og nyskabelser for betalingsinstrumenter og -tjenester i forhold til den tidligere gældende regulering.⁴¹ Med lovens ikrafttrædelse ophævedes lov om visse betalingsmidler, der tidligere regulerede betalingskortområdet.

Med loven implementeredes et EU-direktiv med det overordnede formål at sikre ensartede regler for betalingstjenester i EU.⁴² Direktivet skaber grundlaget for at oprette et indre marked for betalingstjenester og er med til at understøtte den europæiske banksektors arbejde med at opbygge infrastrukturen for et fælles detailbetalingsområde i euro – også kaldet SEPA (Single Euro Payment Area).⁴³ De fælles regler skaber samtidig større gennemsigtighed for forbrugerne, større konkurrence og nye produkter.

6.3 LOVENS ANVENDELSESOMRÅDE

Loven fastsætter ensartede regler for alle betalingstjenester.⁴⁴ Dette gælder både for betalingstjenester, som tidligere var omfattet af lov om visse betalingsmidler, som bl.a. kredit- og debetkort, hævekort, betalingssurrogater, som fx 10-

⁴¹ Lov nr. 385 af 25/05/2009. *Betalingstjenester er fx pengeoverførsels-virksomhed, tjenester der muliggør kontant-hævninger eller gennemførelse af betalinger over en betalingskonto.*

⁴² *Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/17/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/15/EF (betalings-tjenestedirektivet).*

⁴³ *SEPA står for det fælles betalingsområde for betalinger i euro, som den europæiske banksektor i de senere år har arbejdet med at skabe. Formålet med SEPA er at udvikle et fælles betalingsområde for detailbetalinger i euro, så det ikke er dyrere at foretage grænseoverskridende end nationale betalinger i euro. Det er banker i medlemslandene, der på frivillig basis står for at sikre en udvikling i bankydelse/betalingsinstrumenter, der gør det muligt at skabe et indre marked for betalinger i euro, så 31 landes nationale betalingskortsystemer (13 eurolande, 14 ikke-eurolande, 3 EEA lande (Island, Liechtenstein og Norge) og Schweiz) kan integreres i eurobetalingsområdet. Det er planen, at banker skal kunne tilbyde deres kunder de nye betalingsinstrumenter fra 28. januar 2008. For en nærmere gennemgang af SEPA-projektet henvises til Nationalbankens kvartalsoversigt 2007, 1. kvartal.*

⁴⁴ *Se bilag A for en liste over de betalingstjenester der ikke er omfattet af loven.*

tursklippekort, SIM-kort i en mobiltelefon, og for dem, som ikke var omfattet, som fx konto-til-konto-overførsler, pengeoverførsler og direkte debiteringer.⁴⁵

I de seneste år er mobil- og internetbetalinger vokset i omfang og betydning og det er forventningen, at det er et betalingstjenesteområde, der også i fremtiden vil vokse kraftigt. Derfor omfatter lovens anvendelsesområde også denne type af betalingstjenester, men finder ikke anvendelse på det, man kalder de digitale tjenester.⁴⁶

Betalings tjenester vil som udgangspunkt primært blive udbudt af finansielle institutioner, men da loven muliggør, at også andre virksomhedstyper kan udbyde betalingstjenester, er rammerne sat for større konkurrence på udbuddet af betalings tjenester, jf. boks 6.2.

Boks 6.2: Udbydere af betalingstjenester

Betalings tjenester må kun udbydes her i landet af:

- Pengeinstitutter
- Betalingsinstitutter, jf. afsnit 6.5
- Udstedere af elektroniske penge (som defineret i e-pengedirektivet)
- Danmarks Nationalbank
- Offentlige myndigheder
- Virksomheder med begrænset tilladelse til at udbyde betalingstjenester, jf. afsnit 6.5

⁴⁵ Lov om betalingstjenester finder også anvendelse på de betalingsinstrumenter, der kaldes betalings surrogater. Et betalings surrogat kan bruges til at erhverve varer eller tjenesteydelser, uden at der foreligger en betalingstjeneste. Betalings surrogater er derfor et konkurrerende betalingsinstrument til fx betalingskort eller kontanter. Et betalings surrogat vil typisk ikke indeholde en fordring på et beløb, men en fordring på en eller flere tjenesteydelser. Et betalings surrogat vil typisk være forudbetalt, fx et elektronisk 10-tursklippekort, men kan også være efterbetalt, som fx et SIM-kort i en mobiltelefon. Betalings surrogater omfatter bl.a.: Kort og andre fysiske legitimationsmidler, fx SIM-kort til registrering og fakturering af telefonsamtaler, 10-tursklippekort og e-billetter, elektronisk registrerede fordringer, fx forudbetalte telefonkort, men uden at der er tale om en betalingstjeneste, eller koder og biometriske værdier, fx netbankssystemer, fingeraftryk og iris-scanning.

⁴⁶ Digitale tjenester varer og tjenesteydelser, der leveres til og skal anvendes ved hjælp af telekommunikations-, digital- eller it-udstyr, er dog undtaget fra lovens anvendelsesområde. De digitale tjenester kan fx være betalinger for køb af ringetoner eller nyheder, der leveres til en mobiltelefon. Der er derfor tale om tjenester af relativ lav pengemæssig værdi og hvor anvendelsesmulighederne af tjenesten er begrænset til fx mobiltelefonen.

Lov om betalingstjenester finder anvendelse på betalingstjenester, hvis både betalerens og betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyder er etableret her i landet, i et andet land inden for EU eller i et land, som Fællesskabet har indgået aftale med på det finansielle område for betalingstjenester ydet i euro eller i en anden medlemsstats valuta. En række af lovens bestemmelser finder dog også anvendelse, hvis betalingsmodtagerens udbyder befinder sig uden for dette område.⁴⁷

6.4 BEGRÆNSET ANVENDELSE

I loven skelnes der mellem betalingsinstrumenter med begrænset anvendelse og generel anvendelse.

Der foreligger et betalingsinstrument med begrænset anvendelse, hvis det kun kan anvendes:

- til at erhverve varer og tjenesteydelser hos udstederen af betalingsinstrumentet,
- i et begrænset net af tjenesteudbydere, hvorved forstås, at betalingsinstrumentet kun kan anvendes i et begrænset antal forretninger eller
- til at erhverve en begrænset række varer eller tjenesteydelser

Betalingsinstrumenter med begrænset anvendelse kan fx være betalingskort, der kan anvendes i en bestemt kæde af stormagasiner. Det er i den forbindelse uden betydning, hvor mange butikker udstederen har, ligesom det ikke har betydning for, om der foreligger et betalingsinstrument med begrænset anvendelse, og at disse butikker ligger i en eller flere medlemsstater. Et betalingsinstrument, der ikke er et betalingsinstrument med begrænset anvendelse, er et betalingsinstrument med generel anvendelse. Om brugen af et betalingsinstrument har begrænset anvendelse har betydning for om, udbyderen af betalingstjenesten kan nøjes med en begrænset tilladelse eller skal have tilladelse som fx betalingsinstitut, jf. afsnit 6.5.

Fortolkningen medfører, at en stor del af de dansk udstedte betalingskort falder ind under betegnelsen begrænset anvendelse. Det gælder fx en stor del af benzinselskabernes betalingskort, kontokort og andre betalingskort udstedt af varehuse og butikskæder og andre sammenslutninger af detailhandlende og trafikalselskabers betalingskort. Et fællestræk for disse kort er, at de kun kan bruges enten i udsteders egne forretningssteder eller i begrænsede antal forretninger, fx et butikcenter eller hos butikker inden for samme koncern. Stillingtagen til om, et betalingsinstrument har begrænset anvendelse, afhænger af en konkret vurdering, som Finanstilsynet foretager.

⁴⁷ Det er uden for denne rapport's fokus at gå nærmere ind på, hvilke regler der også finder anvendelse, i stedet henvises til lov om betalingstjenester og til lovens bemærkninger og forarbejder.

6.5 BETALINGSINSTITUTTER

Med lov om betalingstjenester gives der mulighed for at oprette en ny type finansiel virksomhed kaldet et betalingsinstitut. Betalingsinstitutter er selskaber, der udelukkende udbyder betalingstjenester. Loven stiller en række krav til, hvad der skal til for, at et selskab kan opnå tilladelse til at bruge navnet betalingsinstitut bl.a. til selskabsform, hjemsted, bestyrelse og direktion, kapitalkrav mv. Sammenlignet med andre finansielle virksomhedstyper er der tale om mindre restriktive krav både til start- og basiskapital og til virksomhedens opbygning. Det skyldes, at der skal være proportionalitet mellem restriktionerne og de risici, der er forbundet med betalingstjenesteudbydernes virksomhed.⁴⁸

Ifølge lov om betalingstjenester skal betalingstjenesteudbydere søge om tilladelse hos Finanstilsynet for at kunne tilbyde betalingstjenester. Tilladelsen kan gives fuldt eller i begrænset omfang. Tilladelsen gives i begrænset omfang, hvis en virksomhed udbyder betalingsinstrumenter med begrænset anvendelse eller hvor betalingstjenesten i gennemsnit for de foregående 12 måneder ikke omsætter for over 3 mio. euro. Såfremt udbyderens udbudte betalingsinstrument ikke har begrænset anvendelse, skal udbyderen have tilladelse som betalingsinstitut, med mindre udbyderen har en af de øvrige tilladelser, som er nævnt i boks 6.2 i afsnit 6.3. Betalingsudbydere inden for begrænsede netværk kan ikke kalde sig betalingsinstitutter.

Lov om betalingstjenester sætter ikke begrænsninger på betalingsinstrumenters anvendelse eller i relation til brugen af betalingstjenesten, dens form, fremtidig udvikling, eller lignende. Der er alene begrænsninger i loven i forhold til, hvad der skal til for at opnå tilladelse som betalingsinstitut og i forhold til, hvornår fx brugen af et betalingskort kræver, at en virksomhed skal søge om tilladelsen. Det er dermed betalingstjenesteudbyderens virksomhed, der er fokus for loven.

Godkendte betalingsinstitutter får et såkaldt "europæisk pas", dvs. at de må udøve grænseoverskridende aktiviteter i det indre marked på baggrund af en godkendelse fra deres hjemlands tilsynsmyndighed. Virksomheder med begrænset tilladelse vil ikke få et europæisk pas.

Der stilles en række krav til betalingsinstitutter så som start- og basiskapital, bestyrelse og ledelse, administrative forhold ved virksomheden og at virksomheden har truffet passende foranstaltninger til at beskytte de midler, der tilhører brugerne af virksomhedens betalingstjenester.

⁴⁸ Startkapitalen svinger fra at udgøre mindst 20.000 euro og op til mindst 125.000 euro afhængigt af de betalingstjenester, som virksomheden ansøger om at få lov til at udføre. Basiskapitalen skal til enhver tid som minimum svare til det højeste beløb af følgende: Startkapitalen eller det beløb, som fremkommer af beregningerne ved brug af bilag 2 i lov om betalingstjenester.

Betalingsinstitutter er underlagt regler om, at de ikke erhvervsmæssigt må tage imod indlån eller andre tilbagebetalingspligtige midler. Betalingsinstitutter må kun have indeståender fra kunderne i det omfang, det er nødvendigt for at gennemføre en betalingstransaktion.

Betalingsinstituttet skal sikre de midler, der er modtaget fra brugerne af betalings-tjenester eller modtaget fra en anden betalingstjenesteudbyder, i de tilfælde hvor midlerne endnu ikke er udbetalt eller overført til betalingsmodtageren eller overført til en anden betalingsudbyder. Det skal ske ved at indsætte midlerne på en særskilt konto i et kreditinstitut, og midlerne må ikke gøres til genstand for retsforfølgelse fra betalingsinstituttets øvrige kreditorer.

Hvis betalingsinstituttet samtidig udfører andre forretningsaktiviteter, kan Finans-tilsynet beslutte, at betalingstjenestevirksomheden skal udøves i et særskilt selskab. Det kan fx have konsekvenser for de pengeinstitutter, der udbyder betalings-tjenester i dag.

Med muligheden for at oprette betalingsinstitutter som specialiserede virksomheder og andre selskabstyper end de traditionelle rene finansielle virksomhedstyper, vil konkurrencen og produktudbudet på sigt øges til gavn for forbrugerne. De specialiserede virksomheder vil have betalingstjenester som den primære indtjeningskilde og vil derfor fokusere på at udvikle dette forretningsområde.

6.6 OPLYSNINGSKRAV

Loven indeholder en række regler, der skal sikre, at forbrugeren modtager information om selve betalingstransaktionen både før og efter, at forbrugeren har benyttet den. Reglerne gør det lettere for kunderne at sammenligne udbudte betalingstjenester.

Lov om betalingstjenester regulerer de oplysningskrav, som brugeren af betalings-tjenester skal have både før og efter, at betalingstransaktionen er gennemført. Oplysningskravene gælder for alle typer af betalingstjenester og er mere detaljerede krav i forhold til tidligere regler på området. De nye regler vil give mere information til betaleren om transaktionen både før og efter dens gennemførelse.

Oplysningskravene er inddelt i to dele: En i forbindelse med enkeltstående betalingstransaktioner, dvs. når man fx bruger sit dankort til at betale for en vare i en

butik, og en i forbindelse med indgåelse af en rammeaftale, dvs. en aftale om fremtidige løbende betalinger fra en konto fx en betalingserviceaftale.⁴⁹

For de enkeltstående betalingstransaktioner gjaldt det under lov om visse betalingsmidler, at det var betalingsmodtageren, dvs. butikken, der skulle stille oplysninger til rådighed for betaleren om betalingstransaktionens gennemførelse ved at give en kvittering. I lov om betalingstjenester er dette ændret til, at det nu er betalingstjenesteudbyderen, fx udbyderen af et betalingskort, der skal stille oplysninger om betalingstransaktionen til betaleren. For betalingskort som fx dankortet betyder det derfor, at det er pengeinstituttet, der fremover stilles oplysningskrav til og ikke som tidligere forretningen, hvori dankortet bruges.

6.7 HÆFTELSES- OG ANSVARSREGLER

Hvis en forbruger får stjålet sit betalingskort eller på anden vis oplever, at betalingskortets information misbruges, er det vigtigt at vide hvilke hæftelses- og ansvarsregler, der gælder. Det er også vigtigt for brugen af og konkurrencen mellem betalingsinstrumenter og -tjenester, at forbrugere og virksomheder har tiltro til, at et betalingsinstrument og en betalingstjeneste er sikkert at bruge, og at der ved misbrug sker en rimelig fordeling af hæftelse og ansvar.

Hæftelses- og ansvarsreglerne i lov om betalingstjenester er en videreførelse af de eksisterende regler. Det er således fortsat udbydere af betalingsinstrumenter, der som udgangspunkt kommer til at hæfte for uberettiget brug af fx et betalingskort. Den samlede hæftelse for forbrugeren kan ikke overstige 8.000 kr.

Med lovens regler er der forsøgt at finde en balance mellem på den ene side at beskytte forbrugerne mod tab og få dem til at udvise forsigtighed i omgangen med deres betalingsinstrument og samtidig give betalingsformidlerne et incitament til at udvikle sikre betalingsmidler.

6.8 REGLER OM TILBAGEFØRSEL AF PENGE

Hvis en forbruger, som har anvendt sit betalingskort i forbindelse med fjernsalg, ikke modtager den bestilte vare, kan forbrugeren henvende sig til sin kortudsteder og få de penge, der er trukket for varen, tilbageført. Dette kaldes også for charge-back. Reglen om charge-back findes i § 74 i lov om betalingstjenester. Reglen er i forhold til lov om visse betalingsmidler udvidet til også at gælde andre former for betalingsmidler end betalingskort, fx e-penge. Dermed har forbrugeren en bedre beskyttelse end tidligere for betalingstjenester samlet set.

⁴⁹ En rammeaftale er i loven defineret, som " en aftale om betalingstjenester, der regulerer den fremtidige udførelse af særskilte og successive betalingstransaktioner, og som kan indeholde forpligtelser og betingelser for oprettelse af en betalingskonto," jf. lov om betalingstjenester § 6, nr. 15.

Lov om betalingstjenester hindrer ikke, at der indgås aftaler om videregående adgang til charge-back, end det som loven foreskriver. Udover at reglerne om charge-back er med til at sikre, at forbrugeren kan få sine penge retur, hvis forbrugeren ikke modtager sin vare, er reglerne samtidig med til at sikre, at virksomheder har en interesse i at levere de varer, som kunden har efterspurgt.

6.9 GEBYRER

Konkurrencen og brugen af et betalingsinstrument eller –tjeneste er også afhængig af, hvad det koster at bruge dem. Derfor findes der regler i lov om betalingstjenester om, hvem der må tage gebyr, hvilke gebyrer der må tages og hvornår de må tages.

Det overordnede formål med gebyrreglerne i lov om betalingstjenester er at sikre, at forbrugere og betalingstjenesteudbydere har incitament til henholdsvis at vælge og udbyde det mest effektive betalingsinstrument eller – tjeneste.

Med lov om betalingstjenester indføres der mere detaljerede regler for opkrævnin-gen af gebyrer end tidligere. Reglerne har dog ikke betydning for betalingen for dankortet og gebyrer i forhold til internationale betalingskort.

6.10 GENNEMFØRELSESTID OG VALØR

Tiltro til en betalingstjeneste og ønsket om at benytte den afhænger også af, hvor lang tid det tager at gennemføre fx en pengeoverførsel. Hvis en betalingstransaktion tager uforholdsmæssig lang tid at gennemføre, mister betalingstjenesten troværdighed og attraktivitet for brugerne.

De nye regler strammer op på, hvor lang tid en betalingstransaktion må tage at gennemføre og fra hvilket tidspunkt et beløb tilskrives renter - valør.

Betalereudbyder skal som hovedregel sikre, at beløbet for betalingstransaktionen krediteres betalingsmodtagerens udbyders konto senest ved afslutningen af den førstkommande arbejdsdag efter modtagelse af betalingsordren. Det kan i nogle tilfælde skabe problemer i forhold til gennemførelsen af en betaling, fx hvis ordren modtages tæt på dagsafslutningen. Derfor er det tilladt for betalingsudbyder at bestemme om, en betalingsordre er modtaget den følgende arbejdsdag.

Betalingstjenesteloven ændrer de hidtidige regler om valør i forhold til gældende pengeinstitutpraksis, hvor der fx oftest først gives kreditvalør dagen efter, at pengeinstituttet har modtaget betalingen. Efter lov om betalingstjenester skal den som modtager en betaling i modsætning til tidligere, som altovervejende hovedregel fremover have rente af det modtagne beløb fra den dag, hvor betalingen bliver

modtaget af modtagerens udbyder. Tidligere kunne der gå op til flere dage, før der blev tilskrevet renter.

Fælles regler for alle betalingstjenester og for hele det indre marked skaber gennemsigtighed for brugerne af betalingstjenester. Standardiserede regler for gennemførelse og valør for betalingstjenester betyder, at den primære konkurrenceparameter for betalingstjenesteudbydere vil være betalingsinstrumenter og – tjenester samt den pris, udbyderen tager, mens forbrugeren ikke behøver at bekymre sig om gennemførelsestid og valør. Det vil på længere sigt være positivt for udviklingen af nye betalingsinstrumenter og – tjenester og for konkurrencen.

6.11 KLAGE- OG DISPENSATIONSADGANG

Forbrugerombudsmanden og Finanstilsynet fører det generelle tilsyn med loven. Den generelle klage- og dispensationsadgang i forhold til lov om betalingstjenester er hos økonomi- og erhvervsministeren og er delegeret til Finanstilsynet. Konkurrencestyrelsen fører tilsyn med lovens kapitel 4 om adgangen til betalings-systemer og med kapitel 7 om gebyr m.v. Afgørelser foretaget af Konkurrencestyrelsen kan indklages til Konkurrenceankenævnet.

Bilag A:

Betalingstjenester der ikke er omfattet af lov om betalingstjenester

Loven finder ikke anvendelse på:

1. Kontantbetalinger direkte fra betaleren til betalingsmodtageren, jf. dog § 56 i lov om betalingstjenester.
2. Betalingstransaktioner fra betaleren til betalingsmodtageren gennem en handelsagent, som har fuldmagt fra betaleren eller betalingsmodtageren.
3. Erhvervsmæssig fysisk pengetransport.
4. Betalingstransaktioner, der indebærer ikke-erhvervsmæssig indsamling og levering af kontanter inden for rammerne af almennyttig virksomhed.
5. Tjenester, hvor betalingsmodtager efter udtrykkelig anmodning fra betaler foretager en kontant betaling til denne i umiddelbar forbindelse med gennemførelsen af en betalingstransaktion vedrørende køb af varer eller tjenesteydelser.
6. Veksling af kontanter, uden at disse indestår på en betalingskonto.
7. Betalingstransaktioner, der er baseret på papirbaserede rejsechecks, papirchecks, papirveksler, papirbaserede værdikuponer eller postanvisninger.
8. Betalingstransaktioner, der er gennemført inden for rammerne af et system til afvikling af betalinger eller værdipapirer, mellem afviklingsagenter, centrale modparter, clearinginstitutter, centralbanker og andre deltagere i systemet eller udbydere af betalingstjenester, jf. dog § 40 i lov om betalingstjenester.
9. Betalingstransaktioner vedrørende formueforvaltning i forbindelse med værdipapirer, herunder udbytte og lign., eller indfrielse eller salg, der foretages af de i nr. 8 omhandlede personer eller af fondsmæglerselskaber, kreditinstitutter, danske og udenlandske investeringsforeninger eller administrationsselskaber, som udfører investeringsservice, samt alle andre virksomheder, der har tilladelse til at have finansielle instrumenter i depot.
10. Tjenester leveret af udbydere af tekniske tjenester, der understøtter udbuddet af betalingstjenester, uden at de på noget tidspunkt kommer i besiddelse af de midler, som skal overføres.
11. Betalingstransaktioner for egen regning mellem udbydere af betalingstjenester, deres agenter eller filialer.
12. Betalingstransaktioner mellem en modervirksomhed og dens dattervirksomheder eller mellem dattervirksomheder under samme modervirksomhed.
13. Tjenester, der ydes af udbydere, og som vedrører udbetaling af kontanter i kontantautomater på vegne af en eller flere kortudstedere, som ikke deltager i den rammeaftale, der er indgået med kunden om udbetaling af penge fra en betalingskonto, forudsat at disse udbydere ikke foretager andre af de i bilag 1 anførte betalingstjenester.

14. Betalingstransaktioner, der er gennemført ved hjælp af alle former for telekommunikations-, digital- eller it-udstyr, hvor de erhvervede varer eller tjenesteydelser leveres til og skal anvendes ved hjælp af telekommunikations, digital- eller it-udstyr, forudsat at telekommunikations-, digital- eller it-operatøren ikke udelukkende agerer som mellemmand mellem brugeren af betalingstjenester og leverandøren af varer og tjenesteydelser.

Kapitel 7

Tendenser på betalingskortmarkedet

7.1 INDLEDNING OG KONKLUSIONER

I Danmark har det været vigtigt at sikre et effektivt betalingskortmarked, der fulgte med udviklingen i de andre europæiske lande. Både hvad angår den teknologiske udvikling men også med hensyn til udbredelsen og brugen af elektroniske betalingsinstrumenter.

Spørgsmålet om, hvordan betalingskortmarkedet eller rettere de elektroniske betalingsinstrumenter vil udvikle sig i fremtiden er interessant, men svært at besvare. Den teknologiske udvikling gør, at der stadig kommer nye betalingsinstrumenter på markedet, samtidig med at de eksisterende betalingsinstrumenter videreudvikles. Samtidig udvikles nye betalingssystemer, der gør det hurtigere og mere sikkert at bruge disse elektroniske betalingsinstrumenter.

I dette kapitel ses på de tendenser, der er for udviklingen på betalingskortmarkeder, dels for betalingskortene, men også for andre betalingsinstrumenter. Kapitlet er udarbejdet i samarbejde med PBS.

Boks 7.1: Hovedtendenser

- **Brugen af betalingskort vil fortsat stige.** En ny generation chip på dankort og internationale betalingskort vil dels øge sikkerheden, dels give mulighed for produktudvikling. Der vil komme flere betalingskort med kontaktløse chip på markedet, og disse vil fremover kunne bruges i flere sammenhænge end som betalingsmiddel for rejser og parkering.
- **Betaling via mobiltelefoner forventes at stige markant i de kommende år.** 95 pct. af danskerne har i dag en mobiltelefon og har den altid med sig. Der er derfor et stort potentiale i at kunne betale med mobiltelefonen. Der bliver udviklet betalingssystemer, så disse betalinger kan trækkes direkte fra en betalingskonto.
- **Brugen af elektroniske betalinger ved e-handel vil stige fremover.** Danskernes handel på internettet forventes fortsat at stige i de kommende år, og dermed for →

- ventes brugen af elektroniske betalingsinstrumenter også at stige. Potentialet er stort, ikke mindst når en række af de barrierer, der i dag er ved e-handlen over grænserne, fjernes.
- **Flere alternative indlødere ved e-handel.** Der er allerede i dag en række alternative indlødere af betalinger ved e-handlen, men det forventes, at der vil komme mange flere i de kommende år. Mange af disse satser på betalinger med lav værdi – herunder også de såkaldte mikrobetalinger.

7.2 UDVIKLING PÅ BETALINGSKORTOMRÅDET

Ny chip og øget brug af kortbetalinger

Fra januar 2011 stiller Visa og MasterCard krav om, at kortenes chip skal kunne levere dynamiske data, så terminalen kan bekræfte, at det benyttede betalingskort er autentisk.⁵⁰ Det betyder, at man opnår bedre beskyttelse imod falske, kopierede kort. Udviklingen på betalingskortområdet i Europa vil primært bestå i den fortsatte udvikling af EMV-chippen⁵¹ – herunder også til et højere sikkerhedsniveau.

PBS forventer fra slutningen af 2010 at skulle levere andengenerations chip til de udstedende banker, der kan opfylde samme krav til levering af dynamiske data. Chippen vil indebære en række fordele, bl.a. at der indføres såkaldt offline PIN, dvs. at kortets chip kan bekræfte PIN-koden i tilfælde, hvor der ikke kan opnås kontakt med kortsystemet eller hvor kortsystemerne ikke kan håndtere PIN-koden on-line. Derudover vil den nye chip øge sikkerheden i kortsystemet.

I de kommende år forventes det, at brugen af betalingskort fortsat vil øges på bekostning af kontanter. Mange store supermarkeder vil gerne reducere brugen af kontanter. Den samme tendens ses i andre EU-lande. Undersøgelser viser, at det i de fleste tilfælde i dag er dyrere for såvel forretninger som samfundet, at der betales kontant, og samtidig er omkostningerne ved betalingskort, specielt debetkort, faldende.

⁵⁰ Ved brug af en chip med dynamiske data kan chip og PIN skabe en digital signatur for transaktionen, som terminalen kan læse, og dermed afgøre om det brugte betalingskort er "ægte", uden at tage on-line kontakt til indløser.

⁵¹ EMV-standarden er udviklet i fællesskab af Eurocard, MasterCard og Visa.

Således viser undersøgelser, lavet af bl.a. den svenske nationalbank, Riksbanken⁵² og den nederlandske nationalbank, De Nederlandsche Bank,⁵³ at bortset fra meget små betalinger, er det mere økonomisk at benytte et debetkort som betalingsinstrument i forhold til at benytte konstanter. Ved små betalinger tales i Sverige om betalinger under 70 SEK, og i Nederlandene om betalinger på omkring 4,5 .

Kontaktløs betaling med betalingskort

I flere europæiske lande er man i gang med at udvikle og udrulle betalingssystemer med kontaktløse betalingskort til billetbetaling, bl.a. i Holland og i Danmark (i form af Rejsekortet).

Kontaktløse betalingskort kan aflæses blot ved, at kortbruger bringer kortet i nærheden af en terminal, der kan læse chippen, eller at man blot lader kortet berøre en terminal. Det betyder, at en betaling med disse kort er hurtigere end ved de almindelige betalingskort. Hvis kortholder ikke samtidig skal bruge PIN i forbindelse med betalingen, bliver transaktionen endnu hurtigere ved brug af disse betalingsinstrumenter.

Terminalteknologien til kontaktløse kortbetaling gør det muligt også at betale med en mobiltelefon. Det kræver dog, at mobiltelefonen har en NFC-mobil betalingsfunktion.⁵⁴

Det har imidlertid vist sig vanskeligere end forventet at få udbredt betalingskort og terminaler til kontaktløs betaling. Terminaler bliver en del dyrere, hvis de både skal håndtere kontaktløs kortbetaling og almindelig kortbetaling. Det er derfor hensigtsmæssigt at koncentrere udbredelsen af kontaktløse kortbetalinger til områder med massebehov for hurtig betaling fx transportsektoren i stedet for at forsøge en generel udbredelse.

Betalinger med kontaktløse betalingskort har været en succes med Octopus-kortsystemet i Hongkongs metro allerede fra 1997. Der opstod efterspørgsel efter den hurtige betalingsmåde i kiosker og butikker i nærområdet til metroen. Traffic for London (TfL) har gentaget succesen med Oystercard-systemet til Londons undergrund og bustrafik fra 2004.

⁵² *The Costs of Paying – Private and Social Costs of Cash and Card Payments Sveriges Riksbank Working Paper Series No. 212, September 2007*

⁵³ *DNB Working Paper no. 196 2008, Wilko Bolt, Nicole Jonker and Corry van Renselaar: Incentives at the counter: An empirical analysis of surcharging card payments and payment behavior in the Netherlands*

⁵⁴ *NFC, Near Field Communication som er en særlig kontaktløs kommunikationsform, hvor data udveksles inden for en afstand af få centimeter mellem 4 og 20 cm. Betalingsformen forudsætter, at der hos betalingsmodtageren skal være installeret en terminal, der tillader NFC-kommunikation.*

MasterCard henholdsvis Visa har set et potentiale for de kontaktløse betalinger og udviklede hver deres produktmærker: PayPass henholdsvis PayWave til hurtige såkaldt "low-value-payments uden PIN", dvs. betalinger på op til – 20-25 \$/£/ pr. betaling.

I 2007 vandt det engelske selskab Barclaycard retten til at udstede kombinerede Oyster rejse- og Visa-betalingskort med PayWave. Kortet kaldes "OnePulse". Ved at kombinere rejsekortet, som er et lukket betalingssystem, hvor TFL både er udsteder og indløser af betalingerne med et Visa-betalingskort kunne kortet anvendes både til rejsebetaling og som et almindeligt betalingskort i forretninger.

7.3 MOBILBETALING

Mobilbetaling, dvs. betalinger med mobiltelefoner, har endnu ikke fået den forventede udbredelse. I 2002 forventede markedseksperter, at mobilbetalinger globalt ville udgøre 400 mia. kr. i 2006, men det blev kun til ca. 10 mia. kr. De samme eksperter forudsagde i 2006, at markedet ville nå 750 mia. kr. i 2010, men heller ikke den prognose vil holde.

Muligheder og udfordringer ved mobilbetalinger

Mobiltelefoner er umiddelbart meget oplagte som betalingsmiddel. Hos forbrugeren har mobiltelefonen fået plads side om side med tegnebog og nøgler, og forbrugere har det bedre og bedre med at bruge mobilen til flere funktioner – og hos mange er mobilen altid åben og ved hånden. Forretninger har også fordele, ved at mobiltelefoner benyttes som betalingsmiddel, bl.a. fordi mobiltelefonerne åbner mulighed for hurtige marketingbeskeder om fordelsmuligheder. Mobiloperatører har ønsket at opnå indtjening på deres investeringer i infrastruktur de seneste to årtier. En del banker ønsker at fastholde betalinger som bankforretning, så også mobilbetalinger skal være baseret på kundernes bankkonti.

Der er dog en række udfordringer ved mobilbetalinger. Der er for det første manglende enighed om en anvendelig forretningsmodel mellem banker og mobiloperatører i de fleste europæiske lande, og for det andet er der omkostninger forbundet med udvikling af dette nye betalingsinstrument, bl.a. fordi mobiltelefonernes håndsæt teknisk er meget forskellige.

Der har været forsøg med mobilbetaling i flere europæiske lande. Det rapporteres, at brugerne tager godt imod og virker parate til at betale mobilt. For både brugere og betalingsmodtagere spiller omkostninger dog også en rolle – pilotforsøg er ofte ”proof of concept”⁵⁵, hvor forretningsmodellen/prisen ikke indgår som emne i afprøvningen.

Hvis man ikke får fælles standarder for mobilbetaling, risikerer industrien at udvikle flere forskellige produkter, der indbyrdes har svært ved at kommunikere. I lande, hvor betalingssystemer allerede er veludviklede og udbredte, kan mobilbetalinger i en periode være begrænset til køb af billetter og betaling i parkomater og automater.

Udbredelsen af betalinger baseret på NFC-standard, dvs. betalinger med mobiltelefoner, forventes at kunne flytte mange kontantbetalinger til elektroniske betalinger. Visa og MasterCard har haft kontaktløse standarder på plads i en del år i form af Visa’s PayWave og MasterCard’s PayPass. Begge kan inkluderes i betalingskort med kontaktløs chip eller mobiltelefon med NFC.

Mobilbetalingsmarkedet i Danmark

Danskerne benytter sig i stigende grad af mobiltelefonen, når regningen for forskellige varer eller tjenester skal betales. Det viser en undersøgelse fra Danmarks Statistik om befolkningens brug af mobiltelefoni.⁵⁶

95 pct. af befolkningen ejer ifølge undersøgelsen en mobiltelefon. Af dem har lidt over hver tiende i 2009 brugt mobilen til at betale for varer eller tjenester med. Det er en markant stigning i forhold til året før, hvor kun én ud af 50 personer havde prøvet at betale med sin mobiltelefon.

Mulighederne for mobilbetaling forventes at blive endnu flere. PBS oplyser, at flere brancher gerne vil ind på markedet. PBS indfører efter årsskiftet 2011 et nyt system til brug for mobilbetaling, som trækker beløbet direkte på bankkontoen fra dag til dag, mod i dag hvor mobilbetalinger typisk sker via telefonregningen. Det gør mobilbetalinger mere interessante for flere butikker og serviceudbydere.

PBS regner med, at mobilbetaling fremover vil blive tænkt mere og mere ind i de tilbud, som brugerne får. I Japan kan man fx i dag betale sin mad med mobiltelefonen på nogle fastfoodrestauranter.

⁵⁵ *Proof of concept er modning og dokumentation af en opfindelses teknologiske og kommercielle potentiale. Målet er at bringe opfindelser frem til et stadie, hvor innovationsmiljøer, private virksomheder og fonde ønsker at investere i den videre kommercielle udvikling af opfindelsen.*

⁵⁶ *Fra en artikel om mobilbetalingsmarkedet i Danmark fra Danmarks Statistiks Netmagasin*
<http://www.dst.dk/OmDS/BagTal/Arkiv/2010-01-22-Mobilbetaling.aspx>.

7.4 BETALINGER PÅ INTERNETTET

En stor del af den danske befolkning har adgang til at bruge internettet og bruger det dagligt. Der er således et stort potentiale for at øge danskernes brug af e-handel og dermed øge brugen af betalingsinstrumenter i forbindelse med e-handel.

Tal fra PBS viser, at det samlede antal af kortbetalinger på internettet steg med ca. 15 pct. fra 2008 til 2009. Stigningen gælder både inden for dankort og dansk udstedte internationale betalingskort. Antallet af internetbetalinger foretaget med dankort steg i 2009 med godt 4 mio. til knap 38 mio. transaktioner, mens antallet af betalinger med dansk udstedte internationale betalingskort på internettet steg med knap 2 mio. transaktioner til knap 8 mio.

Det er ikke kun antallet af betalinger, der er steget. Beløbenes størrelse er også vokset. Den samlede omsætning på internetbetalinger med dankort steg med næsten 3 mia. kroner fra 2008 til 2009 til 21 mia. kr.

Stigningen i antallet af kortbetalinger på internettet underbygger det generelle billede af, at internethandlen stiger støt i disse år – til trods for den økonomiske afmatning. Stadigt flere butikker åbner da også en internetbutik som supplement til deres fysiske forretning.⁵⁷

Barrierer for grænseoverskridende nethandel i EU

Mens e-handlen stiger betydeligt nationalt, går det trægt med grænseoverskridende e-handel i EU. Undersøgelser⁵⁸ af henholdsvis detailhandlens og forbrugernes adfærd omfattede 27 EU-lande og Norge fra oktober 2008 viste, at kun 7 pct. havde handlet over internettet i andre EU-lande – det samme niveau som i 2006.⁵⁹

Detailhandelsforretningerne har angivet en række årsager til, at de ikke sælger online i andre EU-lande.⁶⁰ En af de væsentligste årsager er sprogbarrierer, hvortil kommer kulturelle og tekniske barrierer. Det begrænser ligeledes handlen, at de postale systemer i landene ikke samarbejder i tilstrækkeligt omfang, og at der ofte er store omkostninger forbundet med at sende varerne til andre EU-lande. De forskellige betalingssystemer arbejder heller ikke altid tilstrækkeligt godt sammen.

Kommissionen er opmærksom på, at der er barrierer for udbredelsen af grænseoverskridende internethandel. Der arbejdes til stadighed på at skabe bedre rammer for et mere velfungerende indre marked. Betalingstjenestedirektivet er et af initia-

⁵⁷ <http://www.pbs.dk/da/temaer/pbs-i-tal/antal-betalinger/internet/Pages/internetbetalinger1.aspx> - Udviklingen i internetbetalinger:

⁵⁸ http://ec.europa.eu/consumers/strategy/facts_en.htm

⁵⁹ http://ec.europa.eu/consumers/strategy/facts_eurobar_en.htm

⁵⁹ http://ec.europa.eu/consumers/strategy/facts_en.htm

⁶⁰ http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/com_staff_wp2009_en.pdf

tiverne og skal mindske de barrierer, der er ved grænseoverskridende betalinger ved at skabe ensartede regler for overførsel af betalinger mellem EU-landene. Reglerne er imidlertid så nye, at de kun lige er blevet implementeret i medlemslandene.

E-handel i Norden

Svenske Posten har lavet en interviewundersøgelse⁶¹ af e-handel i Skandinavien, som viser at 12 mio. ud af 25 mio. indbyggere i de nordiske lande e-handled i 2009. Blandt de nordiske landes befolkninger var danskerne dem, som e-handlende mest, efterfulgt af nordmændene.

Danskerne brugte i gennemsnit 712 euro på e-handel på et år, mens nordmændene brugte 703 euro på et år. Svenskerne brugte 564 euro på e-handel om året, og finnerne brugte 556 euro om året. 33 pct. af danskerne e-handled mindst én gang om måneden, for nordmændenes vedkommende var det 26 pct.

Såkaldt "alternative" betalingsleverandører på nettet

På internetbetalingsområdet har en amerikansk betalingstjeneste – det eBay-ejede PayPal – udviklet sig til en global online betalingstjenesteudbyder. Også Amazon og Google mfl. tilbyder betalingstjenester for global internethandel.

I USA anvender flere og flere forbrugere alternative betalingsmuligheder i stedet for traditionelle bankkontrollerede kredit- og debetkort. Det baner vejen for yderligere anvendelse af alternative betalingstjenester. Det forventes at resultere i, at omkring 1/3 af de amerikanske detailbetalinger på internettet vil være baseret på alternative betalinger i 2013, dvs. andre betalingsformer end betalingskort, fx PayPal, Amazon og Google.

Det forventes, at omsætningen på online-betalingerne i USA vil stige fra \$148 mia. i 2008 til \$268 mia. i 2013. Væksten i 5-års perioden er hurtigere for de alternative betalingstjenester – især dem, der har opbygget brand-opmærksomhed hos forbrugerne som PayPal. PayPal fortsætter med at være den mest populære online betalingstjeneste i England med mere end 20 mio. brugerkonti registreret i landet. Det udgør mere end 1/3 af Englands voksne befolkning. PayPal har en lav svindel rate på 0,27 pct. af omsætningen. Gartners undersøgelse af nethandel indikerer, at den gennemsnitlige svindel med online transaktioner er 1,13 pct. af omsætningen.

Ligesom fx Apple, Google og Nokia på mobilområdet har PayPal lanceret en platform for tredje-partsudviklere – i dette tilfælde for at gøre det lettere at integrere PayPal som betalingsinstrument på internetsider og til mobilbetaling.

⁶¹ <http://hugin.info/134112/R/1324306/311007.pdf>

7.5 MIKROBETALING

I 1990'erne blev der gjort flere forsøg på at udvikle betalingsløsninger for små betalinger (mikrobetalinger) for fx indholdstjenester på internettet, kaldet klikbetalinger. Ved klikbetalinger forstås betalinger for fx at læse avis, artikler og lignende på internettet. Et gennemgående dilemma var, at prisen for betalingsløsningernes transaktionsbehandling ikke kunne imødekomme behovet for klikbetaling for småbeløb på en for parterne forretningsmæssig holdbar måde.

Betalingsindustrien er en anden i dag end i 1990'erne – teknologien giver flere muligheder, og IT-drift bliver stadig billigere, der er således ændrede forudsætninger for at finde gangbare forretningsmodeller mellem parterne omkring mikrobetalinger. Det store spørgsmål er, om brugerne er villige til at betale for indhold, eller om de nøjes med det indhold, der er gratis på internettet.

Konkurrencestyrelsen

Nyropsgade 30

1780 København V

Tlf.: 72 26 80 00

Fax: 33 32 61 44

e-mail: ks@ks.dk

www.ks.dk

Økonomi- og

Erhvervsministeriet